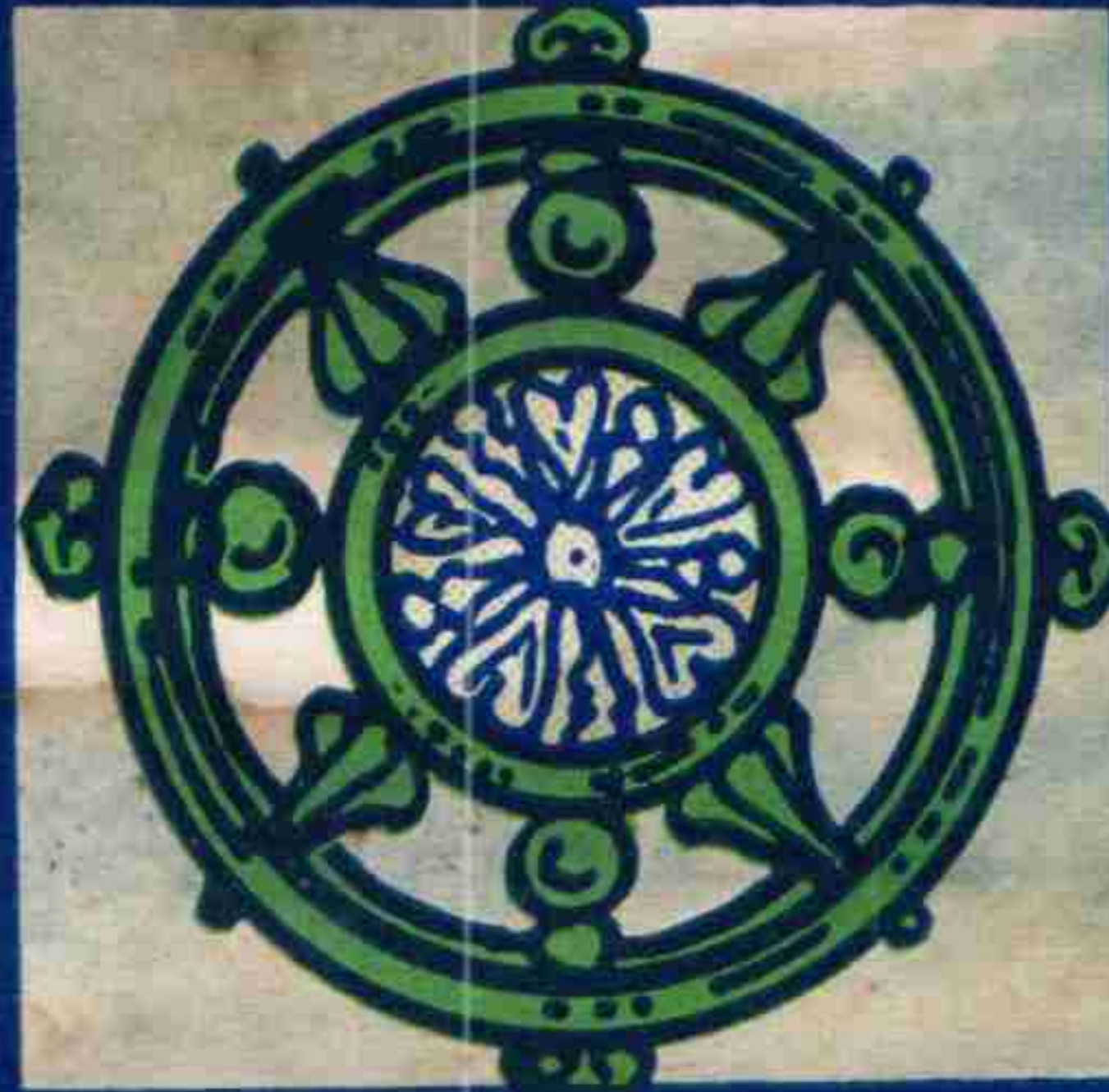

మన పురాణ సంకేతాలు

డాక్టర్ ముడిగూండ శివప్రసాద్

Blank Page

గుండుకొండ శివప్రసాద్

మన పురాణ సంకేతాలు

రచన

డా॥ ముదిగొండ శివప్రసాద్

ఎం. ఏ., పి హెచ్. డి.

ప్రచురణ

రిజిస్టరు నెం. 1/64

యూవభారతి

5, కింగ్స్ వే, సికింద్రాబాద్-500 003

Mana Purana Sanketalu

By

Dr. Mudigonda Shiva Prasad

M.A., Ph.D.

© YUVABHARATHI, SECUNDERABAD-500003

ప్రచురణ : 89

ప్రథమ ముద్రణ :

డిసెంబరు 14, 1980

ప్రతులు : 1,200

ముఖచిత్రం : శ్రీ శీలా వీరరాజు

ముద్రణ :

పద్మావతీ ఆర్ట్స్ ప్రింట్స్

హైదర్ గూడ, హైదరాబాదు.

ముఖచిత్ర ముద్రణ :

గీతా ఆర్ట్స్ ప్రింట్స్

కాచీగూడ, హైదరాబాదు.

ప్రతులకు :

యువభారతి

5, కింగ్స్ వే, సికిందరాబాద్-500 003

లేదా

యువభారతి కార్యాలయం

ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు భవనములు

టిలక్ రోడ్డు, హైదరాబాదు-500 001.

వెల : రూ. 2/-

యువభారతి పరిచయం

మనిషిలో అంతర్లీనంగా, నిక్షిప్తంగా ఉన్న ప్రతిభా శరిమళాలు పరివ్యాప్తం కాగలిగినప్పుడే అతని సృజనాత్మక శక్తికి సార్థక్యం చేకూరుతుంది. సమాజంలో సౌందర్యం, సౌజన్యం పెంపొందటానికి అనువైన వాతావరణం ఏర్పడుతుంది. పరస్పరావగాహనం జరుగుతుంది. నిర్మాణాత్మక దృక్పథాలకు ప్రాచుర్యం లభిస్తుంది. సమైక్యభావాలు కుదురుకుంటాయి.

యువభారతి కడచిన పదిహేడేళ్ళుగా సమాజంలో సామరస్యాన్ని పెంపొందించేందుకు సాహిత్యం కంటే ఇతరమైన సాత్విక సాధనం లేదనే విశ్వాసంతో ఇతోధిక కార్యక్రమాలను రూపొందించి కృషి చేస్తున్నది. సాధ్యమైనంత తక్కువ వెలకు వీలైనంత ఎక్కువ మందికి ఉత్తమ సాహిత్యాన్ని అందిస్తే సాహిత్యం పట్ల ప్రజానీకానికి అనురక్తి పెరుగుతుందనే నమ్మకంతో ప్రచురణ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టింది. ఇంతవరకూ 681 ప్రచురణలను ప్రచురించి మూడు లక్షల ప్రతులకు పైగా సాధ్యమైనంత తక్కువ వెలకు తెలుగు పాఠకులకు అందించ పూనుకొన్నది.

భారతదేశంలో ఎక్కడున్నాసరే యువభారతి నిర్వహిస్తున్న సాహిత్యోద్యమంలో పాలు పంచుకోగలిగేందుకు ప్రారంభింపబడిన సాహితీమిత్ర పథకంలో దాదాపు 7,000 మంది సహృదయులు చేరి ప్రణాళికాబద్ధ విజయవంతం చేశారు. యువభారతి, భవిష్య నిర్మాణంలో సహకరించేందుకు ఆరంభింపబడిన సభ్యత్వ పథకాలలో భారతీ మిత్రులుగా దాదాపు 725 మంది, భారతీ భూషణులుగా 70 మంది చేరారు.

ఉడతా భక్తితో మేము చేస్తున్న భాషా సేవకు అండదండలుగా నిలిచారు ప్రజలు. వారి సౌహార్దం, భాషా ప్రేమత్యం ఇవే మా పెట్టుబడి. మా తపస్సు ఫలించి తెలుగు దేశంలో అధ్యయనశీలతా, సౌజన్యం పెంపొందించాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాం.

సహృదయుల సహకారాన్ని అర్థిస్తూ -

ఇరి వెంటి కృష్ణమూర్తి

అధ్యక్షుడు

యువభారతి

హైదరాబాదు

14-12-1980

మా మాట

పురాణాల అధ్యయనం వల్ల భారతాత్మ తలస్పర్శిగా అవగతమవుతుంది. వాటిని తెలుసుకోకపోతే భారతదేశ భాషల్లోని ఎన్నో పదబంధాలను తెలుసుకోలేము. ఎన్నో సామెతలను తెలుసుకోలేము. ఎన్నో శబ్దాలకు అర్థం సమగ్రంగా తెలుసుకోలేము. ఈ దేశంలో నిన్ను ప్రభవిల్లిన సాహిత్య స్వరూపాన్ని సాక్షాత్కరించుకోలేము. పురాణాలలోని కథలన్నీ దాదాపు ప్రతీకాత్మకములే. అవి రమ్యంగా ఆద్యుతంగా ప్రాక్తన మానవుని సుఖదుఃఖాలను, పతనోత్థానాలను తెలుపుతుంటాయి. పురాణ సంబంధమైన ప్రతీకలకు అర్థం తెలుసుకోవాలి. స్థూలంగానై నా వాటి స్వరూపంతో పరిచయం ఏర్పడాలి. కేవలం నమ్మకాలని కొట్టిపారేయడానికి వీలులేని ఎన్నో మహత్తరమైన అంశాలు, ఈ ప్రతీకలకు వ్యాఖ్యానం చేయబూనుకుంటే బయటపడతాయి.

కొన్ని పురాణ ప్రతీకలను తీసికొని వాటి అంతరార్థాన్ని వివరించి చెప్పడానికి ఈ పుస్తకంలో ప్రయత్నం చేసినారు డా॥ ముదిగొండ శివప్రసాద్ గారు. శ్రీ ప్రసాద్ గారు కవులు. నవలా రచయితలు. పరిశోధకలు. వక్తలు. ఆదర్శాధ్యాపకులు. కొంతకాలం క్రితం పాల్కురికి సోమనాథుని కవితా వైభవాన్ని వ్రాసి మా యువభారతి ద్వారా పాఠశాలలోకానికి అందించినారు. మా సన్మనకు వారు ఆత్మీయులు. డా॥ ముదిగొండ శివప్రసాద్ గారికి “మన పురాణ సంకేతాలు” ప్రచురణ సందర్భంగా యువభారతి కృతజ్ఞతాభివందనలను సమర్పిస్తున్నది.

పుస్తకానికి ముఖచిత్రాన్ని తీర్చిదిద్దిన ప్రముఖ కళాకారులు శ్రీ శీలావీరాజు గారికి మా కృతజ్ఞతలు.

పుస్తకాన్ని అందంగా ముద్రించి అందించిన పద్మావతీ ఆర్ట్స్ ప్రింటర్స్ వారికి, ప్రత్యేకించి అధినేత శ్రీ శ్రీనివాస్ గారికి మా ధన్యవాదములు.

ముఖచిత్రం బ్లాకులను తయారుచేసి సకాలంలో అందించిన ‘ఇండియా బ్లాక్ మేకర్స్’ వారికి మా కృతజ్ఞతలు.

ముఖచిత్రాన్ని అందంగా ముద్రించిన ముద్రాపకులు ‘గీతా ఆర్ట్స్ ప్రింటర్స్’ వారికి, ముఖ్యంగా అధినేత శ్రీ బోస్ గారికి మా ధన్యవాదములు.

ఈ పుస్తకాన్ని ఆవిష్కరించి ఆశీర్వాదించిన, కళాప్రపూర్ణ రావూరి వెంకట సత్యనారాయణరావుగారికి మా హార్షికాభివాదములు.

ఈ పుస్తకాన్ని తెలుగు పరిత్యలోకం ఆదరిస్తుందని ఆశిస్తూ -

భవదీయుడు

ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి

అధ్యక్షుడు: యువభారతి

14-12-80

హైదరాబాద్

సంకేత శాస్త్రం

వేదాలనుండి కుమారసంభవాది కావ్యాలవరకు మనవన్నీ సంకేత ప్రధానమైన గ్రంథాలే. మనం వాడే లిపి, భాష, ముద్రలు, మూర్తులు అన్నీ ఏవో భావాలకు సంకేతాలే! సంకేత శాస్త్రం వేదాలతోనే ప్రారంభమయింది. ఆధునిక యుగంలో మరుగునపడి పోయింది. దానిని వెలికి తీసుకురావడానికి ప్రయత్నించిన మహామనీషి, మహర్షి అరవిందులు ! వేదాలకు వారు చెప్పిన మూడవ ఆర్థం చదివాక వరుసగా నాలో స్ఫురించిన కొన్ని భావాలను గ్రంథస్థం చేయడానికి ఇలా ప్రయత్నించాను. వీలుంటే ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఈ సంకేత శాస్త్రంపై ఒక బృహద్గ్రంథమే సమగ్రమైనది వ్రాయాలని వుంది.

గత సంవత్సరం 'యువభారతి' వారి ఒక సభ శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయంలో జరిగింది. అందులో నేనొక వక్తను. ప్రసంగానంతరం ఒక శ్రోత లేచి 'ఓంకారానికి, శివలింగానికి సంకేతం ఏమిటి?' అని ప్రశ్నించారు. తోచిన సమాధానం చెప్పాను. వెంటనే యువభారతికి ఊపిరి, శ్రీ వంగపల్లి విశ్వనాథం గారు లేచి "సంకేతంపై ఒక గ్రంథమే వ్రాసి యివ్వండి. అచ్చు వేస్తాం" అన్నారు. ఆ సభతోనే!! అలా అవతరించిందీ పుస్తకం!!

ఈ సందర్భంలో ఆత్మీయులు శ్రీ విశ్వనాథం గారికి, అన్నగారు శ్రీ ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి గారికి నా హార్దిక నమస్సుమనస్సులు. ఈ పుస్తకం నేను వ్రాయలేదు. డిక్టేట్ చేస్తుంటే నా భార్య చి|| సౌ||| ఉమాదేవి వ్రాసింది. ఆమెకు నా ఆశీస్సులు. ఈ గ్రంథరచనకు నేను అరవింద, దయానందాది మహర్షుల గ్రంథాలనెన్నో ఆధారం చేసుకున్నాను. వారందరికీ ఎన్ని వందనములు సమర్పిస్తే నేను ఋణం తీర్చుకోగలుగు??

మీ

హైదరాబాదు-13

10-2-90.

డా॥ ముదిగొండ శివప్రసాద్

ఎం.ఎ; పి హెచ్.డి.

యువభారతి మీ అభిప్రాయాన్ని ఆహ్వానిస్తున్నది

యువభారతి వ్యాపార సంస్థ కాదు. ఔత్సాహిక సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థ. యువభారతి 'లహరీ' ఉపన్యాస కార్యక్రమాలు, ప్రచురణలు, 'నందిని' గూర్చి జనాభిప్రాయాన్ని సేకరించాలని మా సంకల్పం. క్రింది విషయాలపై విలువైన మీ సూచనలు తెలిపితే సంస్థ భవిష్యత్కార్యకలాపాలు తీర్చిదిద్దే ప్రయత్నంలో తాము సహకరించిన వారౌతారు.

* ఈ పుస్తకం చదివారు కదా ! మీ అభిప్రాయాన్ని నిర్మోహమాటంగా వెల్లడిస్తే మాకు తెలిపి, మా కృషిని ప్రోత్సహించండి.

* నందిని పత్రిక చదివారా ? శీర్షికలు నచ్చాయా ? బాగా నచ్చిన లేక నచ్చని శీర్షికలేవి ? ఎందుచేత ? ఇంకా ఏయే శీర్షికలు ప్రవేశ పెట్టితే బాగుంటుంది ? 'నందిని'ని ఆత్యుత్తమ సాహితీ పత్రికగా తీర్చిదిద్దేందుకు మీ సలహాలు, సూచన లేమిటి ?

* యువభారతి నిర్వహిస్తున్న 'లహరీ' ఉపన్యాస కార్యక్రమాలలో మీరెప్పుడైనా పాల్గొన్నారా ? ఆ కార్యక్రమాల గూర్చి మీ అభిప్రాయమేమిటి ? భవిష్యత్తులో 'లహరీ' ఉపన్యాస కార్యక్రమాలు ఎలా వుంటే బావుంటాయని మీరనుకుంటున్నారు ?

* యువభారతి ప్రచురణలలో కొన్నింటినైనా చదివారా ? వాటిలో మీకు బాగా నచ్చిన లేక నచ్చని ప్రచురణలేవి ? ఎందుచేత ? ఇంకా ఎలాంటివి ప్రచురిస్తే బాగుంటుంది ?

* సంస్థ పథకాలు 'సాహితీమిత్ర', 'భారతీమిత్ర', 'భారతీ భూషణ'లలో మీరు సభ్యులా? సభ్యునిగా మీ అనుభూతి ఏమిటి? సంస్థ ప్రచురణలు మీకు అందుతున్నాయా?

* ప్రతి నెలా మొదటి, మూడవ ఆదివారాలలో శ్రీకృష్ణ దేవరాయాంధ్ర భాషా నిలయం, హైదరాబాదులో యువభారతి నిర్వహిస్తున్న సాహితీ సమావేశాలకు మీరెప్పుడైనా విచ్చేశారా? ఆ సమావేశాలకు సరబరధించి మీ సూచన లేమిటి?

* యువభారతి ప్రచురణలను మీ మిత్రులకు పరిచయం చేయండి. యువభారతి ప్రచురణలను మీరు బహుమానాలుగా ఇవ్వండి. మీకు పరిచయమున్న పాఠశాలలచే కొనిపించండి. మీ పరపతిని వినియోగించి 'నందిని' కై వ్యాపార ప్రకటనలు ఇప్పించండి.

చుట్టూరా ఆవరించుకుని ఉన్న చీకటిని తిట్టుకుంటూ కూర్చోవడం కన్న ప్రయత్నించి చిన్న దీపాన్నయినా వెలిగించాలనేదే యువభారతి ధ్యేయం

దూరా, ప్రాంతాల మిత్రులు, హైదరాబాదు వచ్చినప్పుడు తిరిక్ రోడ్ లోని ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్ భవనములలోని మన కార్యాలయానికి విచ్చేయడని ఆహ్వానిస్తున్నాము.

మీ సహకారాన్ని ఆర్థిస్తూ -

యువభారతి

• చుట్టూరా ఆవరించుకుని ఉన్న
చీకటిని తిట్టుకుంటూ కూర్చోవడం
కంటే, ప్రయత్నించి చిన్న
దీపాన్నయినా వెలిగియడం ముఖ్యది •

తెలుగు ఎదల్ తెలుగుతనం
 వెలువలా పారాలని
 తెలుగింటిల్ తెలుగుదోపం
 అబ్బండంగా వెలగాలని
 ఈ జాతి నిద్రలేచి
 మహాన్నత మానవాదర్శాల వైపు
 నిరంతర కృషితో
 పయనం కానసాగించాలనే ధ్యేయంతో
 ఉడుతాభక్తిగా యువభారతి కృషిచేస్తున్నది
 భాషాభిమానం కలగాలంటే
 మాతృభాషా సాహిత్య పథనమే
 ప్రథమ కర్తవ్యం అనో భావం
 బలంగా మనసులో నాటుకోవడానికి గాను
 వీలైనంత ఎక్కువ మందికి వీలైనంత తక్కువ వెలకు
 ఉత్తమసాహిత్యం తిండించేందుకు
 యువభారతి పూనుకున్నది
 ప్రతి తెలుగింటిలో
 కనీసం పదయినా తెలుగు పుస్తకాలు ఉండేందుకు
 మనందరం ఉద్యమ వేగంతో కృషిచేద్దాం
 ఆ పదిమంది పుస్తకాలలో ఏ ఒక్కటిగానైనా
 యువభారతి ప్రచురణ ఏ ఒక్కరినా
 ఉండాలనే ధ్యేయంతో కృషిచేద్దాం

యువభారతి

సాహితీ, సాంస్కృతిక సంస్థ
 5, కింగ్స్ వే, సికిందరాబాదు - 3

మన పురాణ సంకేతాలు

కవి, తాత్వికుడు, కళాకారుడు, తమ భావాలను వ్యక్తం చేయడానికి కొన్ని పరిభాషలను ఆశ్రయిస్తారు. వీరెవరూ తమ భావాలను సూటిగా చెప్పరు. వ్యంగ్య మర్యాదను అనుసరిస్తారు. అందువల్ల విషయం వాచ్యంగా చెప్పడానికి బిన్నంగా వుంటుంది. కనుక వారు ప్రధానంగా కొన్ని సంకేతాలను స్వీకరిస్తారు.

ఇలా సంకేత ప్రధానంగా చెప్పడం మానవుడు పుట్టినప్పటినుంచే ప్రారంభమైంది. నిజానికి మనం వ్రాసే అక్షరాలన్నీ ఏమిటి? ఇవన్నీ కొన్ని భావాలకు సంకేతాలే కదా! అంటే ప్రపంచంలోని లిపులన్నీ కొన్ని కొన్ని ధ్వనులకు సంకేతాలు! ముఖ్యంగా చైనీయుల బొమ్మల భాష ఇంగ్లీషులోని ఎ బి సి డీలు వాని పుట్టు పూర్వోత్తరాలు గమనిస్తే మనకి విషయం స్పష్టమవుతుంది.

అమెరికాలో కొంత కాలం క్రితం కొన్ని బొమ్మల వల్లకాలు దొరికేయి. వాటిని భాషా శాస్త్రజ్ఞులు అధ్యయనం చేశారు. అందులో ఒక పలక మీద ఒక ఎగిరే పక్షి బొమ్మ, దాని ప్రక్కనే ఐదు పడవలు, ఒక్కొక్క పడవమీద కొందరు మనుష్యులు కూర్చుని వున్న బొమ్మ, దాని ప్రక్కనే ఒక పెద్ద గరుత్మంతుడు, దాని కవతల గుఱ్ఱం మీద ఒక మనిషి స్వారి చేస్తున్న దృశ్యం తరువాత ఒక తాబేలు, ఆ తరువాత ఒక కొండ, అందులో మూడు కనుమలు, దాని క్రింద ఒక చిరుతపులి, పాము బొమ్మలు వున్నాయి. ఇది అమెరికాలో లేక్ సుపీరియర్ ప్రాంతంలో పర్వత శిఖరం మీద ఆదిమవాసులు చెక్కిన ఒక ఉత్తరం. ఐతే దీనికి అర్థం ఏమిటి? పాశ్చాత్యులకు పాము చిరంజీవిత్వానికి సంకేతం. సింహము, గరుడ పక్షి ధైర్య సాహసాలకు గుర్తు. తాబేటి బొమ్మ అదృష్టానికి, సంతోషానికి సంకేతాలు. గుఱ్ఱం మీద కూర్చున్న మనిషి చేతిలో గుఱ్ఱపు లాడం పట్టుకున్నాడు. విదేశీయులకు గుఱ్ఱపు లాడం విజయానికి, శుభానికి సంకేతం. ఇంతకూ పై బొమ్మలన్నీ కలిపి ఏమి చెప్తున్నాయి? మొత్తం ఐదు పడవల్లోని కలిసి ఏదై ఒక్క మంది ప్రయాణికులున్నారు. వీరంతా ఈ లేక్

సుపీరియర్ దాటి అవతలి ఒడ్డుకు దండయాత్రకు వెళ్ళారు. గుఱ్ఱంపై లాడం పట్టుకున్న వ్యక్తి వారి నాయకుడు. ఈ దండయాత్ర మూడు దినాలు సాగిందన దానికి కొండలోని మూడు చుక్కలు (సూర్యోదయాలు). ఈ దండయాత్ర చాలా సాహసంగా జరిగిందని, తాజేలు గరుడపక్షి సూచిస్తున్నాయి. చిరుతపులి అంటే పాంథర్ ఆ జంతులోని నాయకుడికి పేరు. వెళ్ళిన వారంతా విజయంతో చిరంజీవులై పున్నారని చెప్పడానికి పాము సంకేతం. ఇలా పరిశోధకులు ఈ ఉత్తరానికి వ్యాఖ్యానం చెప్పేరు (చూడుడు-మన లిపి పుట్టుపూర్వోత్తరాలు-శ్రీ తిరుమల రామచంద్ర) ఇలాగే ఇంగ్లీషు భాషలోని అక్షరాలన్నీ పుట్టేయి. అలేఫ్, అంటే ఎద్దు. దానికి ఈజిప్టులో రెండు కొమ్ముల సంకేతం వుండేది. అది క్రమంగా హిక్, వినీషియా, పాతగ్రీకు, తర్వాత గ్రీకు, స్లావు భాషల్లో తల్లక్రిందులై పరివర్తన చెంది నేటి ఇంగ్లీషు A గా మారింది. బేత్ అంటే ఇల్లు. అది ఈజిప్టు భాషలో □ ఇలా వుండేది, అది క్రమంగా పరిణామం చెంది నేటి B గా మారింది. మాయ్ అంటే నీరు. అందుకు ఈజిప్టు భాషలో ఇలా సంకేతం వాడేవారు. అది పరిణామం చెంది నేటి M గా మారింది. ఈ విధంగా అక్షరాలన్నిటికీ తొలిదశలో మనం సంకేతాలను చూపించవచ్చు. ఇది కేవలం ఇంగ్లీషు, ఈజిప్టు, చైనా భాషలకే పరిమితం కాదు. సంస్కృతం, తెలుగు భాషలలో అక్షరాలన్నీ ఈ విధంగానే పుట్టాయి. ఉదాహరణకు తంత్రి శాస్త్రంలో చిత్రాంకనము వుంటుంది. శరము అని చెప్పడానికి "m" ఇలా శూలము వంటి సంకేతాన్ని వాడతారు. ఇది ఆశోకుని కాలపు వ్రాతలో కొంత పరిణామం చెంది నేటి "శ"గా మారింది. ధనువుకు "౬" ఇలాంటి తాంత్రిక చిత్రాంకన సంకేతం వుంది. అది ఆశోకుని కాలంలో "౬" ఈ విధంగాను "౬" ఈ విధంగానూ వ్రాయబడుతూ వుండేది అది నేడు "ద"గా మారింది. ఈ విధంగా తెలుగు భాషలోని అక్షరాలన్నీ ఒకనాటి బొమ్మలే.

ఇదంతా ఎందుకు చెప్పవలసి వచ్చిందంటే మన ప్రాచీనులకు భావాలను వ్యక్తం చేసేటప్పుడు సంకేతాలను వాడే అలవాటు వుందని తెలియజేసేందుకు మాత్రమే ! ఋగ్వేదంలో (1-164-20) ఒక మంత్రం వుంది.

ద్వా సుపర్ణా సయుజా సఖాయౌ ।
సమానం వృక్షం పరిస్స జాతే ।

తయోరస్యః పిప్పలం స్వాదగ్ధత్వైః ।

నశ్నన్నన్యో అభిచాకశీతి ।

సమానే వృక్షే పురుషో నిమగ్నోఽ ।

సీశయా శోచతి ముహ్యమానః ।

జుష్టం యదా పశ్యత్యన్య మిశమస్య ।

మహిమాన మితి వీత శోకః ॥

దీనికి అర్థం ఏమంటే - ఒక చెట్టుమీద రెండు అందమైన పక్షులున్నాయి. అవి రెండూ ఎప్పుడూ కలిసి మెలిసి వుండే మంచి స్నేహితులు. వాటిలో ఒకటి పండ్లను తింటూ వుంటే రెండవది ఏమీ తినకుండా ప్రశాంతంగా కూర్చుని వుంది. క్రింద కొమ్మ మీద పక్షి తీయగా చేమగా వున్న పండ్లను తింటూ సుఖ దుఃఖానుభూతులను పొందుతూ వుండగా పై కొమ్మమీది పక్షి మాత్రం శాంత గంభీరంగా కూర్చుని సుఖమును కాని దుఃఖమును కాని పొందటంలేదు. వీటిని మామూలుగా రెండు పక్షులనే అర్థంలో తీసుకున్నట్లయితే వేదముల వంటి సర్వోన్నత గ్రంథంలో పక్షులు పండ్లు తినటం గూర్చి చెప్పవలసిన అవసరం ఏముంది? ఇది ఎవరికి తెలియదు? కాబట్టి దీనిలో వాచ్యం కన్నా భిన్నమైన అర్థం ఏదో లోపం వున్నదన్నమాట. క్రింది కొమ్మ మీది పక్షి జీవునికి సంకేతం. ఇది జగత్తులోని కర్మఫలమును భుజిస్తూ సుఖదుఃఖాను భూతులను పొందుతూ వుంది. కాని పై కొమ్మ మీది పక్షి అంటే ఈశ్వరుడు పండ్లను తినడం లేదు కాబట్టి సుఖమును కాని దుఃఖమును కాని పొందడంలేదు. నిజానికి జీవుడూ ఈశ్వరుడూ స్నేహితులే. ప్రకృతి అనే చెట్టుమీది రెండు కొమ్మల మీద కూర్చున్నవారే. కానీ ఇరువురికీ ఎంతో భేదం వున్నది అని ఈ మంత్రం చెప్తున్నది. ఇలా అర్థాలు చెప్పుకుంటే తప్ప వేదమంత్రాల భావం మనకు బోధ పడదు.

వేదానికి త్రివిధార్థాలు వున్నాయని యాస్కాచార్యులవారు చెప్పేరు. అవి ఆదిభౌతిక, ఆదిదైవిక, ఆధ్యాత్మికార్థాలు. వేదంలో ఎన్నో చోట్ల గుఱ్ఱంగూర్చి, ఆవుగూర్చి ఎద్దుగూర్చి వర్ణింపబడి వుంది. మేక్సముల్లరు వంటి పండిత ప్రకాండులు కూడ ఈ మాటలకు లౌకికమైన అర్థాలను చెప్పేరు. దీని వల్ల వేదంలో గుఱ్ఱం అనేమాట వుంటే వేదకాలంనాటి మానవులకు గుఱ్ఱం తెలుసుననీ,

గాడిద పేరు లేదు కాబట్టి గాడిద తెలియదనీ ఈ విధంగా విపరీత వ్యాఖ్యానాలు మొదలుపెట్టేరు. అర్మదావిడ జాతుల భేదం వేదమంత్రాలను చూచి అంగ్రేయులు సృష్టిస్తే గుఱ్ఱాన్ని చంపి అశ్వమేధం చేయడమూ, మనిషిని చంపి నరమేధం చేయడమూ మనదేశంలోని కొందరు మూర్ఖులు మొదలుపెట్టి “ఇదేమిటి అన్యాయం?” అని ఎవరేనా ప్రశ్నిస్తే, “ఇలా యజ్ఞాలు చేయడం వేదంలోనే చెప్పబడి వున్నది” అని దబాయించడం మొదలుపెట్టేరు. ఈ విధంగా మన వేదోపనిషత్తులు, పురాణాలు దేశీయుల దృష్టిలో, విదేశీయుల దృష్టిలోకూడ అపహాస్యం పాలై నాయి. మన వేదశాస్త్రాలకు అపార్థాలు కల్పించబడి, ఇతర మతస్థులు, నాస్తికులు, ఎగతాళి చేసేందుకు చక్కని అవకాశం ఏర్పడింది. దురదృష్టవశాత్తు మన పండితులంతా సంకేతాల వెనక వున్న భావాన్ని మరచి పోయి కేవలం సంకేతాలనే పట్టుకొని వూరేగుతూ మన ధర్మానికి చెప్పలేనంత అపకారం చేశారు.

నిజానికి వేదాలలో ఏమని చెప్పబడి వుంది? ధ్వరము అంటే హింస అని అర్థము. అధ్వరము అంటే హింసలేని కార్యము. దీనిని బట్టి యజ్ఞంలో హింసచేయకూడదని స్పష్టమౌతున్నది కదా! యజ్ఞం అనేమాట యజ్ అనే సంస్కృత ధాతువునుండి ఉత్పన్నమైంది. దేవపూజ, సంగతికరణము, దానము, అని మూడు లోకికార్థాలు వున్నాయి. యజ్ఞము అంటే అత్మ సమర్పణము అని అంతర్థం. ఈ విధంగా వేదంలో కాని గీతలోకాని యజ్ఞమనే మాట వాడబడివుంటే యజ్ఞం పేరుమీద గుఱ్ఱాలనూ మేకలనూ చంపే మత దురాచారము ప్రవేశించటం చాలా వింతగా వుంది కదూ!

“రాష్ట్రంవా అశ్వమేధః”

(శత 13-1-6-3)

“అన్నగ్ం హి గౌః”

(శత 4-3-1-25)

అగ్నిర్వా అశ్వః ఆజ్యమేధః”

(శతపథ బ్రాహ్మణే)

ఇవి ఈ మాటలకు అర్థం. రాజు న్యాయధర్మములకు అనుకూలముగా చేయడము, విద్యాదులను ప్రసాదించే యజమానుడు అగ్నియందు ఆజ్యాదులను హోమం చేయడము అశ్వమేధం అనేమాటకు అర్థం. అగ్నిని శరీరములోని ఇంద్రియములను, కిరణములను పృథ్వి జల వాయు రాకాశ తేజశ్శులను, కాలుష్యం

(Pollution) లేకుండా పరిశుద్ధంగా వుండడం పేరే గోమేథం. మనుష్యుడు చనిపోయిన తర్వాత వాని శరీరాన్ని యథావిధిగా కాల్చడం నరమేథం అని పిించుకుంటుంది. ఇలా వేదములకు శాస్త్రములకు పురాణములకు నిజమైన అర్థం చెప్పవలసి వుంది. ఇది తెలియని పాశ్చాత్యులు ఎన్నో భ్రమ ప్రమాదాలకు లోనై నారు. గుడ్డిగా వారిని మనదేశంలోని విద్వాంసులు కూడ అనుసరించారు.

ఈ ఆభాసను తొలగించిన మహాపురుషులు ఇద్దరు ఇటీవల కాలంలో జన్మించారు. వారిలో మొదటివారు స్వామీ దయానందుడు, రెండవవాడు అరవిందుడు. పదిహేనవ శతాబ్దంలో సాయణ మాధవుడు వేదానికి కర్మకాండ పరంగా అర్థం చెప్పేడు. అంటే అప్పటికే వేదార్థం నశించిందన్నమాట. అట్లని సాయణుని మనం తక్కువగా అంచనా వేయకూడదు. విదేశీయుల దండ యాత్రలలో మన వేద శాస్త్ర పురాణములు నశించి వాటి అర్థం తెలియని కాలంలో అలనాటి వేద వ్యాసునివలె సాయణుడు వేదములను పునరుద్ధరించి భాష్యము వ్రాయడం చాలా మహోన్నతమైన కార్యము. ఐతే అధియజ్ఞపఠంగా అంటే కర్మకాండ పరంగా మాత్రమే సాయణుడు భాష్యం చెప్పేడు. అధిదైవ పరంగా అంటే ఉపాసనా పరంగా భక్తి పరంగా రావలసిన అర్థము పూర్తిగా రాలేదు. ఇక ఆధ్యాత్మికార్థము అంటే జ్ఞాన కాండ పరమైన అర్థము అసలు స్పృశింపబడనే లేదు. అచుంబితమైన భావాలను వెలికి తీసుకొని వచ్చి మన కళ్ళను తెరిపించిన మహా పురుషుడు అరవిందుడు.

ఋతము అనే మాటకు సత్యమని, యజ్ఞమని, జలమని చివరకు అన్నమని అర్థం చెప్పేరు. అరవిందుడు ఇందుకు భిన్నంగా ఆధ్యాత్మిక సత్యము అని వ్యాఖ్యానించాడు. వేదములలో ఎక్కడ గో శబ్దము వాడబడినా అక్కడ ఆవు అని అర్థం చెప్పుకోకూడదు. గో అంటే కాంతి లేక కాంతి కిరణము అని అర్థము. గౌతమును అంటే తేజోమయుడు. గవిస్థిరుడు అంటే తేజస్సునందు స్థిరముగా వున్నవాడు.

వేదములలో ఘృతము అన్న మాట వాడబడినది. దీనికి నెయ్యి (Ghee) అని, అర్థం చెప్పుకోవడం చాలా పేలవంగా వుంటుంది. "ఘృ" అనే ధాతువుకు దీప్తి అని అర్థం. ఇంద్రాశ్వములు పరిగెత్తుచుండగా వారి కాళ్ళ

గిట్టలనుండి నెయ్యి కారుచున్నది అని ఒక మంత్రం వేదములలోవున్నది. దీనికి సాయణుడు ఘృ అంటే నీళ్ళు అని అర్థం చెప్పి పరిగెత్తుతున్న ఇంద్రాశ్వముల కాళ్ళనుండి నీళ్ళు అంటే చెమట కారందని అర్థం చెప్పేడు. ఇందుడు అంటే వర్షాధి దేవత కాబట్టి ఇంద్రాశ్వముల కాళ్ళనుండి ఘృతము కారడం అంటే వర్షించడం అని అర్థం నాకు స్ఫురిస్తున్నది. ఐతే అరవిందుడు ఘృ అనే మాటకు దీప్తి అనే అర్థం చెప్పేడు దేవేంద్రుడు అశ్వములను ఘృ తస్నుః అన్నారు. అంటే దీప్తిని స్రవిస్తవి అని అర్థం చెప్పాలి. అంటే ఇక్కడ నెయ్యి నెయ్యి కాదు. ఆధ్యాత్మిక చైతన్యం.

నరాంశసః ప్రతి ధామన్యజ్ఞాన్ తిస్రో దివః ప్రతి మహ్నస్వర్చిః

ఘృత పుషా మనసా హవ్యమున్దన్మార్థన్యజ్ఞస్య సమనక్తు దేవాన్.

దీనికి సాయణుడు యజ్ఞ పురోహితుడైన ఓ అగ్నే తమను (వెన్న కాచి నేతిని) వర్షించు, మనస్సుతో తడుపుము. ఆసనముల లేక భవనముల స్థానములను ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్కటి చొప్పున మూడు స్వర్గములను ప్రత్యక్షము కావింపుము, అని అర్థం చెప్పేడు. కాని ఇందులోని సంకేతార్థము స్వీకరించినట్లయితే, ఇందులోని పురోహితుడు మానవ మాత్రుడు కాడు. ఇందులోని అగ్ని లోకికమైన అగ్ని కాదు అదౌక అంతర్జ్వాల. అంటే ఈక్రతువు భౌతికమైన యజ్ఞం కాదు. నిగూఢమైన దర్శనశక్తిని ప్రకాశించే ఆత్మజ్ఞాన శక్తిని, వెలికి తెచ్చే ప్రయత్నం. ఈ కృషి వలన మూడు స్వర్గ సీమలు అంటే సత్యము యొక్క మూడు ఊర్ధ్వతలములు ప్రత్యక్షమౌతాయి. ఈ భావమంతా ఘృత హవన మనే ఒక్క మాటలో నిగూఢంగా దాచి పెట్టారు.

అశ్వము అంటే గుఱ్ఱము కాదు. ఆత్మబలానికి, తపశ్శక్తికి సంకేతం. సలిలము అంటే నీరు అని అర్థం కాదు. "సలిలమ్ ఆప్రకేతమ్"—అంటే నిశ్చైతన్య సముద్రమునుండి, చీకటి సముద్రంనుండి, జడాబ్ధినుండి, స్వ మహత్వం వన దివ్యత్వ రూపు దాల్చునది అని అర్థం. దీనినే "మహా అర్జుః"—అంటే మహా సముద్రం అని ఋషులు వర్ణించారు. వేదాలలో "వృత్రులు" దశ్యులు అనే రెండు మాటలు వాడ బడ్డాయి. గోవులను హరించే దోపిడి గాండ్రుల వృత్రులని దశ్యులని వేదాలు చెప్పాయి. దీనికి మామూలు అర్థంలో

ఆర్యులకు ఆవులుండేవని, వాటిని అనార్యులు అంటే ద్రావిడులు దొంగిలించుకొని పోయే వారని ఆంగ్లేయులు వ్యాఖ్యానించారు. ఆర్య ద్రావిడ జాతుల భేదం ఈ విధంగా వేదాలనుండే దేశ ద్రోహులు సృష్టించి అపార్థం చెప్పేరు. దాని వల్ల ఆర్యులనే వారు విదేశాలనుండి ఇక్కడికి వచ్చి యజ్ఞాలు చేస్తూవుండేవారని, స్థానికులైన ద్రావిడులు వారిమీద తిరుగు బాటు చేసేవారని అర్థాలు చెప్పేవారు. మన చరిత్రలు ఈ రకంగా వ్రాయబడటానికి కారణం మన పురాణాలలోని సంకేతార్థాలు భ్రష్టం కావడమే. ఊర్ధ్వ ముఖమైన తేజస్సును (గోవును) పరమ సత్యాన్ని ఆచూదించి రహస్యంగా తన స్వాధీనమునందు ఉంచుకునేవాడు వృత్రుడు. ఇతడే దశ్యుడు. సత్యాన్వేషణకు జ్ఞానాన్వేషణకు వ్యతిరేకమైన తమశశాత్తులకు వృత్ర దశ్యులు సంకేతాలు. వృత్ర శక్తి, వృత్ర యుద్ధము, వృత్రవధ, అనే మాటలకు ఆధ్యాత్మికార్థము ఇప్పుడు మనకు తెలుస్తున్నది కదా! పలుకు మొదలైన దస్యులనుండి గోవును ఆపస్సును సూర్యులను తిరిగి స్వాధీనము చేసుకుంటున్నాము అని వేదాలలో వ్రాయబడిన అర్థము ఇప్పుడు స్పష్టమౌతున్నది కదా! కేతు అనే మాటకు కిరణం అని సామాన్య అర్థము. కేతు అంటే జ్ఞానరశ్మి. శ్రవ అంటే యశస్సు, లేక శ్రుతి, లేక హవిస్సు, లేక అన్నము అని అర్థము. కాని మంత్రాలలో శ్రవ అంటే వినబడిన దానివలన లభ్యమైన జ్ఞానము అని సంకేతార్థము. మంత్రాలలోని వృక శబ్దము తోడేలును సూచించదు. చించి, రక్కి, పెరికి, తమస్సును తరిమి వేయడానికి అది సంకేతము. ధేను శబ్దము ఆధ్యాత్మిక పుష్టికి సంకేతము. భగశబ్దానికి సంతృప్తాను భవము అని అర్థము. చన శబ్దానికి తిండి అని లౌకికార్థము. ఆధ్యాత్మికానందము అని సంకేతార్థము. ఇలాగే సోమ మధు శబ్దాలు దివ్యానందానికి సంకేతాలు. వేదములలోని దేవతలు వేరే లోకంలోని కొందరు దివ్య పురుషులు కారు. మానసిక శక్తులకు సంకేతమైన మూర్తులు. ఇలాగే వేదములలోని ఋషులు కూడ వ్యక్తులు కారని దయానందుడు చెప్పేడు. తుర్వశుడు అంటే శీఘ్రముగా ఇతరుల పదార్థములను కోరువాడు. యదు ఇతర ధనమునకు ప్రయత్నించేవాడు. అద్రి పర్వత అహి అంటే, కొండ పాము అనే ప్రకరణార్థమే కాకుండా మేఘము అని కూడా సంకేతార్థము. ఇంద్రుడంటే ఐశ్వర్యవంతుడు అని లౌకికార్థము. రాజు, వీరుడు, సభాపతి, సేనాపతి, సూర్యుడు, విద్వాంసుడు అని అంతరార్థాలు. కణ్వుడంటే ఒక ఋషిగా సాయుధాదులు భావించారు. కణ్వ శబ్దం విద్యలోను, పనిలోను కుశలత్వానికి

మేధా శక్తికి శిల్ప విద్యా కోవిదత్వానికి సంకేతం (ఋగ్వేదం 8వ మండలం 1—25 స్తాకములు). ఇలాగే కశ్యప జమదగ్ని శబ్దాలు కూడ శరీరము కల మనుష్యులను సూచింపవు. కశ్యపోవై కూర్మః ప్రాణోవై కూర్మః (శతపథ 7-5; అనేన ప్రాణస్య కూర్మః కశ్యపశ్చ సంజ్ఞాన్తి శరీరస్య నాభౌతస్య కూర్మాకారావస్థితేః)

“జమదగ్ని దృషిర్య దనేన జగత్ పశ్యత్యహ మనుతే తస్యా చ్చక్షు జమ దగ్ని ర్పిషిః” (శతపథం).

జమదగ్నికి నేత్రములు అని అర్థం. కశ్యప అంటే ప్రాణము అని అర్థం. “ఓ పరమేశ్వరా, నా నేత్ర జ్యోతి (త్రాయా యుషం) మూడురెట్లు మూడు వందల సంవత్సరముల పర్యంతం ఉండునట్లు అనుగ్రహింపుము. దృష్టిని నశింప చేయని ధర్మ కార్యములనే నేను చేయుదును గాక, అని ఈ శబ్దాలకి అర్థం. కాబట్టి మనకి తేలిన సారాంశం ఏమంటే సూర్యుడు, చంద్రుడు, అంగారకుడు మొదలైన దేవతలు ఎక్కడా స్వర్గంలో కూర్చుని లేరు. గణేశుడు, పార్వతి, బ్రహ్మ, ఇంద్రుడు వంటి దేవతలు ఆయా లోకాల్లో లేరు. విష్ణువుకు వై కుంఠము, శివునికి కైలాసమని నివాస స్థలాలు రాజధానులుగా వున్నాయనేది కూడ కేవలం కవుల కల్పన మాత్రమే. ఉన్నది ఒకే పరమేశ్వరుడు. అతనికే సూర్యుడని, ఇంద్రుడని, గణేశుడని, లక్ష్మి, అని బ్రహ్మ అని విష్ణువని అనేకమైన పేర్లు.

ఈ దృష్టితో చూచినట్లయితే మనకు పురాణాలలోని ఎన్నో కథలకు కొత్త కొత్త అర్థాలు సునిస్తాయి. ఈశ్వరునికి ఎన్నో పేర్లు. బహు ప్రకారముగ జగత్తును ప్రకాశింపజేయటం వలన విరాట్ అని పేరు, జ్ఞానస్వరూపుడు సర్వజ్ఞుడు, తెలియుటకును పొందుటకును పూజింపబడుటకును యోగ్యుడు కనుక, ఎవని యందు ఆకాశాది సమస్త భూతములు ప్రవేశించినవో అతనికి విశ్వుడు అని పేరు. ఎవనియందు సూర్యుని వంటి తేజోవంతమైన పదార్థములు ఉత్పన్నమై ఎవని గర్భమును ఆధారముగ జేసికొని జీవిస్తున్నాయో అతనికి హిరణ్య గర్భుడు అని పేరు. అలాగే శివుడు, మిత్రుడు, వరుణుడు, నారాయణుడు, బ్రహ్మ మొదలైన పేర్లన్నీ ఒకే పరమేశ్వరుని ఉద్దేశించినవి. అంతేకాని తొండము పెట్టు కున్న గణేశుడు అన్న దైవము, వీణని పట్టుకున్న సరస్వతి అన్న ఒక దేవత,

గంగదేవీ లక్ష్మీనారాయణ

డా॥ ముదిగొండ శివప్రసాద్

9

పూర్ణ కుంభములతో తామర కొలనులో కూర్చున్న లక్ష్మి అన్న దైవము ఆయా లోకములలో లేరు. విశ్వ వ్యాపకమైన ఒకే దివ్య శక్తికి ఇవన్నీ భిన్న భిన్నములైన పేర్లు.

పురాణములు దాదాపుగా వేదములపై ఆధార పడినవి. వేదార్థమును కథలుగా గాథలుగా సామాన్యులకు అందుబాటులో వుండే నిమిత్తం జన్మించాయి. అందువల్లనే పురాణములలోని సంకేతాలను గురించి చెప్పడానికి ముందు వేదమంత్రములలోని కొన్ని సంకేతాలను చెప్పడం తప్పనిసరియైనది. మన పురాణ గాథలు పౌరాణిక దైవాలు, పండుగలు, పూజలు, ఆచార వ్యవహారాలు చాలా వరకు సంకేత ప్రధానమైనవి. ముందుగా మన పండుగలను తీసుకొందాం. నాగ పంచమి ఉత్సవం వుంది. తెలుగు వారికి క్రీస్తు పూర్వం నాగులనే పేరు వుండేది. బృహత్కథ వ్రాసిన గుణాధ్యుడి తండ్రి ఒక నాగరాజు నాగుల నిర్మూలన కథలు మనకు భారతంలో కనిపిస్తాయి. నాగపూజ అంటే నాగ జాతి యొక్క అభివృద్ధిని కోరి చేసే పూజ అని ఒక అర్థం. ఇకపోతే లోక కంగా పాములు రైతులకు మిత్రులు. పంటలను నాశనం చేసే ఎలుకలను అవి సంహరిస్తాయి. కాబట్టి శ్రావణ శుద్ధ పంచమినాడు నాగ పంచమిగాను, కార్తీక శుద్ధ చవితి నాడు నాగుల చవితి గాను భావించి బొరియలలో పుట్టలలో పాలు పోస్తారు. ఇక వినాయక చవితిని తీసుకుంటే దాని వెనుక ఎంతో కథ వుంది. ఏనుగు ముఖం దేవుణ్ణి పూజించట మేమిటని అన్య మతస్థులు మనల్ని తరుచుగా పరిహసిస్తూ వుంటారు. వినాయకుడి ఏనుగుతల బుద్ధికి, ఎలుక వాహనం కౌశల్యానికి, సూక్ష్మతకు శ్రద్ధకు విజయానికి చిహ్నం. భాద్రపదమాసంలో రైతులు పొలం పనులు ప్రారంభిస్తారు కాబట్టి వినాయకుడు పంటల దైవమని ఒక సంకేతం. ఆయన శరీరం వడ్లు పోసే గావెకు, చెవులు తూర్పారపట్టే చాటలకు, ఎలుక వాహనం పంటలను నాశనం చేసే ఎలుకలను జయించాము అని చెప్పటానికి సంకేతాలు. ఏక దంతం నాగలికి, పొట్టలకు పాములు బిగించడం ఎలుకలపై విజయానికి సంకేతం కావచ్చు. వినాయకునికి చేసే పూజలు కూడ పొలాల ప్రక్కన దొరికే జిల్లేడు, మారేడు, జాజి, బలరక్కసి, మాచిపత్రి వంటి వాటితోనే జరపడం మనం చూస్తున్నాము. ఈయనకు సిద్ధి బుద్ధి అనే భార్యలు వున్నారని ఒక కథ. అంటే ఈ రూపంలో ఈశ్వరుణ్ణి ఉపాసించడం వలన మనకు సమృద్ధి, ఫలసిద్ధి లభిస్తాయని తాత్పర్యం. వినాయకుడి వ్రతం చేస్తే నీలాప

నిందలు రావటం చంద్రుని ముఖం చూచిన వారికి అపనిందలు వచ్చేయి. సత్రాజిత్తు అనే రాజు వున్నాడు. అతనికి ప్రసేనుడు అనే సోదరుడు వున్నాడు. ఒక నాడు అతడు సూర్యుడు సత్రాజిత్తునకు యిచ్చిన శమంతకమణిని ధరించి వేటకు వెళ్ళేడు. అప్పుడు అతనిని ఒక సింహము సంహరించి శమంతకమణిని ఎత్తుకుని పోయింది. ఆ తర్వాత సింహాన్ని చంపి జాంబవంతుడు ఆ మణిని ఎత్తుకొని పోయాడు. ఆ నింద శ్రీకృష్ణుని మీదకు వచ్చింది. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు వెళ్ళి జాంబవంతుని ఓడించి శమంతకమణిని తీసుకొనివచ్చి తాను నిరపరాధినని నిరూపించుకొన్నాడు. ఇదంతా అకాశంలోని నక్షత్రాలకు సంబంధించిన కథ. ఇందులోని సింహము సింహరాశికి సంకేతం. శమంతకమణి సూర్యునికి సంకేతం. జాంబవంతుడు సప్తర్షి మండలానికి సంకేతం. సూర్యోదయానికి ముందు ఏ నక్షత్రం వుదయిస్తే ఆ నక్షత్రాన్ని పూజించాలని ఋగ్వేదంలో వుంది. వినాయక చవితినాడు ఉదయం వినాయక నక్షత్రం వుదయిస్తుంది. మర్నాడు అంటే పంచమినాడు సప్తర్షి మండలంలోని పడమటి భాగం సూర్యోదయానికి ముందు ఉదయిస్తుంది. ఈ విఘ్నేశ్వర నక్షత్రం ఉదయించిన నాడు హస్త నక్షత్రం వుంటుంది కాబట్టి వినాయకునకు హస్త అని పేరు.

అలాగే మహాలయ అమావాస్య వుంది. ఈ కాలంలో పితృపక్షాలు పెద్దారు. అగస్త్యుడు - వాతాపి ఇల్వలులను చంపి పితృ దేవతలను పిండోద కాలతో మానవులు తృప్తి చేయడానికి అవకాశం కల్పించాడని కథ వుంది. ఈ కథలోని అగస్త్యుడు అగస్త్య నక్షత్రం. ఇది భాద్రపదంలో ఉదయిస్తుంది. అప్పటికి మేఘాలు వెనుక బట్టి ఆకాశం శుభ్రంగా వుంటుంది. రైతులు కుశ, యవ, తిలాదుల నాట్లు ప్రారంభిస్తారు. అగస్త్యుని శిష్యులైన కుశ తిల మధు యవ ఖడ్గాది మునులను మొక్కలై పౌమ్మని విష్ణు మాయ శపించిందట. ఈ విధంగా అటు నక్షత్ర శాస్త్రానికి ఇటు వ్యవసాయ విధానానికి సంబంధించిన కథలు ఇందులో చేరిపోయి ఇదొక పర్యంగా మారింది.

భాద్రపద పూర్ణిమను మాల పున్నమ అంటారు. మాల పున్నమ అంటే మహాలయ పూర్ణిమ అని అర్థం. స్మృతుల ప్రకారం ఈనాడు కూడ పితృపూజ చేయాలి. తెలంగాణాలోని కొన్ని ప్రాంతాలలో ఒక కథ వ్యాప్తిలో వుంది. జోకర య్య అనే ఒక తెలక పిల్లవాడు ఒక మాలపిల్లను ప్రేమించాడట. ఇతడు

దేవలోకానికి వెళ్ళి వాసలు పురిపించాడట. అందుకని పామరులు ఈనాడు జోకరయ్య పండుగ చేస్తారు. ఈ జోకరయ్య ఎవరోకాదు. శక్రయ్య, అంటే ఇంద్రుడే. వర్షానికి విద్వాంసుల్లో ఇంద్రుడు సంకేతం కాగా, ఇంద్రునికి మళ్ళా జోకరయ్య మాలపిల్లల ప్రేమకథ పామరులలో సంకేతమై, మళ్ళికొన్ని కథలు పుట్టాయి. పురాణ గాథలన్నీ ఇలా సంకేత ప్రధానంగా వుంటాయనే ఆంశాన్ని సూచించడానికే ఈ జోకరయ్య సంగతి ఇక్కడ చెప్పవలసి వచ్చింది.

ఇక విజయ దశమి పూర్తిగా సంకేత ప్రధానమైనదే. మహిషాసురుడు ఒకనాటి రాక్షసుడు కాడు. అతడు ఎప్పుడూ ఎక్కడై నా వుంటూనే వుంటాడు. ఎక్కడో ఏమిటి మనలోనే వుంటాడు. ఈ ఆసురీ శక్తిపై దైవీశక్తి సాధించిన విజయానికి విజయ దశమి సంకేతం. విజయ దశమి సాయంత్రం అపరాజితాదేవిని పూజిస్తారు. ఈ దేవత మానవుని సర్వతోముఖ విజయానికి సంకేతం. ఇక దీపావళి నరకాసుర వధకు సంబంధించిన గాథ. నరకుడు భూమి పుత్రుడు. అంటే ఒక గోశం. గ్రహగతులలో అది తన పరిభ్రమణాన్ని తప్పి నపుడు, దానిని నిరోధించి భూమిని కాపాడిన ఒక అంతరిక్ష శాస్త్రజ్ఞురాలు సత్యాదేవి కావచ్చునని ఒక అభిప్రాయం. ఇక నరక చతుర్దశి నాటి గ్రహరాసుల స్థితి కూడ ఈకథకు కొంతకారణంగా కనిపిస్తున్నది. తులా రాశి తూర్పు దిక్కున ఉదయిస్తుంటే మేష రాశి అస్తమిస్తూ వుంటుంది. మేషరాశి అంటే భౌమ రాశి నరకాసురుడు భూమి పుత్రుడు. సూర్యోదయ సమయంలో మేష రాశి అస్తమిస్తుంది. కనుక, మేషరాశి అస్తమించే వరకూ అంతా చీకటియే. నరకుని పాలనలో కూడ అందరికీ కష్టాలు సంభవించి దేశమంతా చీకటిమయమైంది. కృష్ణుడు అంటే విష్ణువు అంటే సూర్యుడు. సత్యభామ అతని భార్య అంటే చంద్రుడు. నరకాసురుడు పదహారు వేల కన్యలను చెఱపట్టేడు. తులారాశి వుదయం కాగానే స్వాతి నక్షత్రంలో నరకుని మీదికి యుద్ధానికి బయలుదేరిన కృష్ణుడే సూర్యుడు. మేష రాశి అస్తమించగా అంటే నరకాసురుడు మరణించగా ఆశ్చర్యంతో కన్యారాశి తెల్లబోతుంది. వెలుగులోని ఈ కన్యారాశియే పదహారు వేల కన్యకల గుంపు. ఇక జ్యోతి జ్ఞానానికి, ఆధ్యాత్మిక చైతన్యానికి సంకేతం. తమసోమా జ్యోతిర్గమయ అనే ప్రార్థనే దీపావళి లోని రహస్యం.

పండుగలలోకల్లా పెద్ద పండుగ సంక్రాంతి. మకర సంక్రమణానికి ముందు ముప్పై రోజులు ధన్యుని. అంటే సూర్యుడు ఈ నెలరోజులు ధనూ

రాశిలో వుంటాడు. మకర సంక్రాంతినాడు తిలాదానము ఘృత దానము వస్త్ర దానము మొదలైనవి చేస్తారు. నువ్వులతో అవుల ఎడ్ల బొమ్మలు చేసి దానాలు చేయాలి. మీగడతో బాటు మజ్జిగను దానం చేయాలి అని వ్రతాలలో చెప్పబడి వున్నది. నేయి నూనె తిలలు ఇవన్నీ ఆయుర్వేదంలో శీతహరమైనవిగా వర్ణింప బడ్డాయి. పండుగ నాడు గుమ్మడికాయలు దానం ఇవ్వాలి. గుమ్మడితో చేసిన కాయగూరలే భుజించాలి. తెలకపిండితో ఒళ్ళు రుద్దుకుని స్నానం చేయాలని చెప్పబడి వుంది. గుమ్మడికాయ వాతాన్ని హరిస్తుంది. నక్షత్ర శాస్త్రం సామాన్యులకు చెప్పే అర్థం కాదు కాబట్టి దానిని కథలుగా గాథలుగా మార్చినట్లే ఆయుర్వేద శాస్త్ర ప్రకారం ఇలా చెయ్యండి అంటే చేస్తారో లేదోనని వ్రతమని మతమని చెప్పి గుమ్మడికాయలు నువ్వులు తినాలి అంటే తింటున్నారు. పసుపు రాసుకోవడం బొట్టు పెట్టుకోవడం, తలలోని విద్యుత్తు ఎర్త్ కాకుండా జడలను అల్లుకోవడం కాళ్ళకు కొయ్య చెప్పలను ధరించడం వంటి ఆచార వ్యవహారాలన్నో మనకు మతపరంగా ఏర్పడ్డాయి. సజ్జలు పండే ప్రాంతంలో సంక్రాంతి సజ్జపిండిలో నువ్వులు కలిపి రొట్టెలు చేసి తినాలిట. శని మకర రాశి కధిపతి. ఇతడు వాత ప్రధానమైన గ్రహము. పై ఆహారాలన్నీ వాతాన్ని హరించడానికే. కొన్ని చోట్ల నువ్వులను చక్కెర వాకంలో కలిపి పుష్పాలు అనే పిండివంటగా చేసి స్త్రీలు పంచిపెడ్తారు. దసరాలో బతకమ్మను పూజించినట్లే సంక్రాంతిలో సంకురమయ్యను పూజిస్తారు. బతకమ్మ అంటే బ్రతుకును పెంచే భావానికి రూపకల్పన. సంకురమయ్య సంక్రాంతిలోని ఋతు లక్ష్మికి సంకేతం. చలి కాలంలో రాత్రుళ్ళు పెద్దవీ పగళ్ళు చిన్నవీ కనుక తెల్ల వారు ఝామునే ముద్దాన్నం తినాలని ఆయుర్వేదం శాసించింది. నెయ్యి కారుతూ మిరియాలతో కలిసిన పులగం వండుకోడం అందరికీ సాధ్యంకాదు కాబట్టి దానిని సమష్టిగా చేసి గుడులలో పంచి పెడ్తూ వుంటారు. స్త్రీలు ఎంతో కష్టపడి రాత్రుళ్ళు పొద్దుపోయేవరకు కూచుని నువ్వులు కలిపిన చక్కెరాలు చేసి పిల్లలకు తినిపిస్తారు ఇక గొబ్బెమ్మలను చేయడం కృష్ణుని ఆరాధించడమే. గోపి శబ్దమే గోబి శబ్దంగా మారి అది గొబ్బిగా మారింది. ఆవుపేడతో ఇంటి ముందు శుభపరిచి రంగురంగుల ముగ్గులు పెట్టి ఆవు పేడతో గొబ్బెమ్మలను చేసి వాటికి పసుపు కుంకుమలు పెట్టి గుమ్మడి, బంతి, చామంతి మొదలైన పుష్పములతో అంకరించి పంచదార, బెల్లం, రేగి పళ్ళు నైవేద్యం పెట్టడం మరం చూస్తూ

న్నాము. నివేదన చేసిన ఆహారాన్ని చీమలు, ఆవులు తింటాయి. ఈ విధంగా సమస్త జీవ జంతువులకు ఈ పండుగ సంతృప్తిని కలిగిస్తుంది. గంగిరెద్దులు మేళాలు గొబ్బెమ్మలు బొమ్మల కొలువులు పేరంటాలు రేగిపళ్ళు గుమ్మడివూలు ఇదంతా కూడ ప్రకృతిని ఉపాసించడమే కదా! మతాచారాల మాట ఎలా వున్నా కనీసం మానవుని కుండవలసిన సౌందర్య దృష్టితో చూచినా సంక్రాంతి లోని శోభ మనకు అర్థమవుతుంది. సంక్రాంతి అంటే సమ్యక్ క్రాంతి అంటే పూర్తి పరిణామం సూర్యుని గ్రహగతి మారడంతో పగటి పొద్దు పెరుగు తుంది. అంటే మానవుడు సుషుప్తికన్న చైతన్యంగా వుండి పని చేసే కాలం ఎక్కువ అవుతుందన్నమాట. నువ్వులు బెల్లం కలిపిన వుండలను పంచి పెట్టుట, స్నేహానికి సంకేతం స్నేహం అంటే జిడ్డు అని ఒక అర్థం వుంది. అది పట్టుకుంటే వొడలదు. స్నేహం గూడ అలాగే వుండాలి. అందుకే ఈ భావానికి సంకేతంగా నువ్వులు బెల్లం కలిపిన వుండలు సంక్రాంతికి పంచిపెడతారు.

మన పండుగలలో మరో ముఖ్యమైన పండుగ ముక్కోటి ఏకాదశి. ఈ పండుగను గురించి పురాణాలలో ఒక కథ వుంది. కృతయుగంలో మురుడు అనే రాక్షసుడు వుండేవాడు. అతడు దేవతలను విపరీతంగా బాధలు పెట్టడంతో వారంతా పారిపోయి విష్ణుదేవుని శరణు కోరేరు. అప్పుడు విష్ణువు వారికి అభయం యిచ్చి మురాసురుని మీదికి యుద్ధానికి బయలుదేరేడు. విష్ణువు మురునితో వంద సంవత్సరాలు యుద్ధం చేశాడు. కాని అసురుడు లొంగలేడు. ఈ లోపల విష్ణువు అలసి పోయి సింహవతి అనే ఒక గుహలో వెళ్ళి దాక్కున్నాడు. మురుడు విష్ణువును వెతుక్కుంటూవచ్చేడు. ఇంతలో విష్ణువుయొక్క సంకల్పంతో ఒక కన్య జన్మించింది. ఆమె వెళ్ళి మురాసురునితో యుద్ధంచేసి అతనిని చంపి వేసింది. విష్ణువు సంతోషించి ఆ కన్యను ఏంకావలో కోరుకోమన్నాడు. అప్పుడు ఆమె తాను ఏ తిథిలో మురుణ్ణి చంపిందో ఆ తిథినాడు అంటే ఏకాదశి నాడు ఉపవసించి భక్తితో విష్ణువును సేవించిన వారందరికీ మోక్షము ఇవ్వాలని విష్ణువును కోరింది. విష్ణువు వరం అనుగ్రహించాడు. ఇది కథ. ఈ కథలోని విష్ణువు సూర్యుడేనని సింహవతి అనే గుహ సింహరాశి అనితేలిగ్గానే సంకేతం బోధపడ్తోంది. కన్య పుట్టడం అంటే కన్యారాశి ఉదయించడం. ఇది సూర్యుని యొక్క గతికి సంబంధించిన కథ. మురాసురుడు అంటే వర్షాకాలంలోని మేఘం.

సూర్యుడు మురాసురునికి అంటే మేఘాలకి తొంగిపోయి వర్షర్తువులో సింహరాశిలోకి వస్తాడు. అప్పుడు పదకొండవ నాడు కొంత మార్పు కలిగింది. సూర్యుడే హరి అనే పేర ఏకాదశికి హరివాసరమనే పేరు సిద్ధించింది. సంకేత గాథలు మొదట్లో స్వల్పంగా ప్రారంభమవుతాయి. క్రమంగా అవి పెరిగి పెద్దవయి ప్రధాన గాథకు ఏ మాత్రం సంబంధంలేని ఎన్నో అంశాలు అందులో చోటుచేసుకుంటుంటాయి.

మన పండుగలలో మరొకటి రథసప్తమి. మాఘశుద్ధ సప్తమి నాడు ఈ పండుగ వస్తుంది. సూర్యుడు ఏడు గుఱ్ఱములు కలవాడు. ఏడు గుఱ్ఱములు ఏడు రంగులకు సంకేతం. మాఘ శుద్ధ సప్తమి నాడు ఆకాశాన్ని పరిశీలిస్తే నక్షత్ర మండలం రథాకారంలో వుంటుంది. కాబట్టి దీనికి రథ సప్తమి అని పేరు వచ్చింది. ఆనాడు వుదయం ఏడు జిల్లేడు ఆకులను కాని, ఏడు రేగి ఆకులను కాని నెత్తిమీద పెట్టుకొని స్నానం చేయాలని చెప్పబడింది. శరీరానికి తెలక పిండి రుద్దుకోవాలి. స్నానానంతరం సూర్యునికి అర్ఘ్యమిచ్చి చిక్కుడు కాయలతో రథంచేసి పిడకల నిప్పమీద పాలతో పొంగలి వంకి సూర్యునికి నైవేద్యం పెట్టి భుజించాలి. ఇందులోని రహస్యం పరిశీలిస్తే జిల్లేడాకులు నెత్తిమీద పెట్టుకోవడం నువ్వుల పిండితో శరీరాన్ని రుద్దుకోవడం ఇదంతా వాతాన్ని శీతాన్ని హరించే ప్రక్రియ. చలిని తొలగించి వెలుగునిచ్చిన దేవునికి పొంగలి నైవేద్యం పెట్టడం సంక్రాంతి పండగ లోని ఆచారం వంటిదే.

మాఘ బహుళ చతుర్దశి నాడు జరిగే ఉత్సవం మహా శివరాత్రి. ఈ నాడు అర్ధరాత్రి లింగోద్భవం జరిగింది. అంటే సృష్టికిది ప్రారంభమైన రోజు. బ్రహ్మ విష్ణువు శాము సర్వజ్ఞులమని గర్వించారట. ఇంతలో వారిమధ్య తేజస్సుతో కూడిన శివలింగం ఉద్భవించింది. ఈ లింగానికి మొదలు తుదను చూద్దామని ఇరువురూ బయలుదేరారు. కాని వారికి ఆద్యంతాలు అందలేదు. ఐతే బ్రహ్మ వచ్చి తాను ఈ లింగమయొక్క మొదలును చూచానని చెప్పేడు. దానికి నంది, మొగలిపువ్వు సాక్ష్యం ఇచ్చాయిట. దానితో శివుడు కోపగించి బ్రహ్మకు, మొగలిపువ్వుకు, నంది ముఖానికి పూజార్హత లేకుండా చేశాడు. ఆద్యంతాలు తెలియని ఈ లింగోద్భవం సృష్టియే కారణరూపంలోనించి జగత్తు ఈనాడు కార్య రూపంలోనికి వచ్చింది. ఒకనాడు వసంతోత్సవం అంటే ఉగాది, శివరాత్రి

నుంచే ప్రారంభం అయ్యేది. ఐతరేయ బ్రాహ్మణంలో ఒక కథ వుంది. ప్రజాపతికి తన కూతురిమీద వలపు కలిగిందట. అతడు లేడియైనాడు. ఆమె లేడి ఐనది. దేవతలు దీనికి కోపగించి ఒక భూతాన్ని పంపేరు. ప్రజాపతి మీద ఆభూతం ఒక బాణాన్ని విసిరింది. దానితో జింక రూపం లోని ప్రజాపతి పై కెగిరాడు. దీనినే మృగ వ్యాధం అంటారు. ప్రజాపతి అంటే యజ్ఞమని సంవత్సరమని అంటారు. రోహిణి అయిన కూతురు. రోహిణి నక్షత్రంతో సంవత్సరారంభం అంటే వసంత విషువత్తు. వేదకాలంలో మరొక నక్షత్రంలో వసంతం వస్తూ వుండేది. బ్రాహ్మణముల కాలంలో ఋషులకు రోహిణి నక్షత్రం ఈ నిర్ణయం జరగడం వ్యభిచారంలా కనిపించింది. కాబట్టి ఈ కథ మొత్తం వసంతోదయానికి సంబంధించిన నక్షత్రాలకి సంకేతం.

ఇలాగే హోళి కూడా సంకేత ప్రధానమైనది దీనిని తెలుగునాట తెలంగాణంలో ఎక్కువ గాను, రాయలసీమలో తక్కువగాను జరుపుతారు. ఉత్తర హిందూ దేశంలో ఈ పండుగకు పెట్టింది పేరు దీనినే ఫాల్గుణోత్సవమని మదనోత్సవమని కామదహనమని కాముని పున్నమ అని అనేక పేర్లతో పిలుస్తూ వుంటారు. శాత వాహనుల కాలంలో దీనిని హోలాక (వాత్సాయన కామ సూత్రాలు) అనే పర్వంగా వర్ణించారు. వైదిక కాలంలో సంవత్సర ఆరంభం అంటే ఉగాది ఈ ఫాల్గుణ పూర్ణిమతోనే ప్రారంభం అయ్యేది. అందు వల్ల వసంత రుతుశృంగారానికి సంకేతంకాబట్టి రంగులుచల్లుకోవడం ఉత్సాహంగా మంటలు వేసి నృత్యం చేయడం వంటి కార్యక్రమాలు జరుపుతారు. మనకు కుమార సంభవ కావ్య గాథ వుంది. అన్ని పురాణములలోను ఈ కథ ప్రముఖంగా వర్ణింపబడి వుంది. దక్ష ప్రజాపతికి 27గురు కుమార్తెలు. అందులో సతీ దేవి కూడ ఒకటి. తండ్రి వద్దన్నా ఆమె పరమ శివుణ్ణి వివాహమాడింది. దానితో దక్షుడు కోపగించి శివపార్వతులను గౌరవించడం మాని వేశాడు. కొంత కాలానికి దక్షుడు ఒక యజ్ఞం తల పెట్టాడు దానికి దేవతలనందరినీ పిలిచాడు కాని శివపార్వతులను మాత్రం ఆహ్వానించలేదు. దానితో పార్వతి దుఃఖించింది. ఎంతయినా కన్న తండ్రి కదా అని సతీదేవి పిలవని పేరంటానికి వెళ్ళింది. దక్షుడు ఏ మాత్రం మొగమాటం లేకుండా అందరిలోను నిలబెట్టి “పిలవకుండా రావడానికి నీకు సిగ్గు లేదా?” అని అడిగేడు. అంతేగాక శివ

దూషణ ప్రారంభించేడు. అది భరించలేక సతీదేవి యోగాగ్నిలో దగ్ధమైంది. అది శివునికి తెలిసింది. ఆయన సతీవియోగ దుఃఖంతో పరితపించాడు. అప్పుడు శివుని శక్తి నుండి వీర భద్రుడు ఉద్భవించేడు. అతడు వెళ్ళి దక్ష యజ్ఞాన్ని ధ్వంసం చేశాడు. దేవత లంతా తలో దారి పారిపోయారు.

తర్వాత సతీదేవి హిమవంతుని పుత్రికగా జన్మించింది. శివుడు కూడా అక్కడే తపస్సు చేస్తూ వున్నాడు. పార్వతి నిత్యమూ శివపూజ చేస్తూ వుండేది. ఈ లోపల తారకుడనే రాక్షసుడు చోక కంటకుడై దేవతలను బాధించడం మొదలుపెట్టాడు. అప్పుడు ఇంద్రుడు మన్మథుడిని పిలిచి “నీవు శివునికి పార్వతికి వివాహం చేయవలసింది. వారికి జన్మించే శిశువు దేవ గణాధ్యక్షుడై తారకుని సంహరించ గలుగుతాడు” అని చెప్పేడు. ఇష్టం లేకపోయినప్పటికీ దేవకార్యం కాబట్టి మన్మథుడు చిలుకలను కోయిలలను వెంటపెట్టుకొని శివుని మీదికి యుద్ధానికి వెళ్ళాడు. మన్మథుని రాకతో హిమాలయాలలో అకాల వసంతో దయమైనది. ఇంతలో పార్వతీదేవి శివుని యెడల ప్రీతితో ఆయన పూజకై వచ్చింది. మన్మథుని ప్రభావం వలన శివుడు ఆమె వంక అనురాగంతో చూచాడు. కాని స్థితప్రజ్ఞుడు కాబట్టి తక్షణమే నిగ్రహించుకుని చుట్టూ చూచాడు. అప్పుడు తనపై బాణాలు వేస్తున్న మన్మథుడు కనిపించాడు. శివుడు తన మూడవ కంటితో మన్మథుని దగ్ధం చేసేడు. ఇదే కామదహనం. అప్పుడు రతీదేవి భర్త వియోగంతో ఏడ్చింది. శివుడు అనుగ్రహించి ఆమెకు మాత్రం భర్త కనబడేటట్లు వరమిచ్చి అతర్థాన మయ్యాడు. సౌందర్యవతి యైన పార్వతికి ఓ విధంగా గర్వ భంగ మైంది. తన శరీర సౌందర్యంతో శివుణ్ణి ఆకర్షించాలని ప్రయత్నించి విఫలమైన పార్వతి శివుడు తపస్సుకు కాని లొంగడని నిర్ణయించి నేడు గౌరీశంకర శిఖర మనే పేరు కలిగిన ప్రదేశంలో ఆమె అపర్ణ అయి కఠోర తపస్సుప్రారంభించింది. అప్పుడు శివుడు వృద్ధ బ్రాహ్మణవేషంలో వచ్చి ఆమెను పరీక్షించాడు. శివనించ చేశాడు. వానిని పార్వతీదేవి సహించ లేదు. ఈ విధంగా తపస్సులోను గుణశీలములోను పరిపక్వత నొందిన పార్వతిని శివుడు వివాహమాడేడు. వారికి జన్మించిన కుమారుడే షణ్ముఖుడు. అతడే దేవసేనాని యై తారకాసుర సంహారం చేసి లోకాలను కాపాడాడు. ఈ కామ దహన గాధ, శివ పార్వతుల వివాహం, తారకాసుర వధ గమనించి నట్లయితే ఆద్యంతము ఇది వొక సంకేత ప్రధానమైన ఇతివృత్తంగా మనకు

కన్పిస్తుంది. దక్షత్వం అనేది ఒక తాజ్యస్థితి. ప్రజాపతి ఎప్పుడూ అహంకారి కాకూడదు. మంగళానికి వ్యతిరేకంగా పాలన సాగించకూడదు. శివుడు అంటే మంగళకరుడు అని అర్థం. పార్వతి పేరే సర్వమంగళ. దక్షుడు అమంగళ కరమైన యజ్ఞాన్ని అంటే సర్వమంగళనూ శివుణ్ణి ఆహ్వానించకుండా ప్రారంభించాడు. తత్ఫలితంగా యజ్ఞం ధ్వంసమైంది. అహంకారియైన దక్షునికి గొట్టె తల వచ్చింది. సతీదేవి హిమవంతుని పుత్రికగా జన్మించింది. హిమవంతుడు చల్ల దనానికి సంకేతం కాబట్టి ఉష్ణ ప్రాంతమైన ఈ దేశంలో చల్లని చూపు చూచే దైవం పార్వతి. తారకుని సంహారం కోసం దేవతలు మన్మథుణ్ణి పంపేరు. మన్మథుడు అనే 'పేరుతో' ఓ దైవం ఎక్కడా లేడు, మనస్సును మధింపగా పుట్టే కామ భావనకు సంకేతం మన్మథుడు. అతని విల్లు చెఱుకుగడ. అల్లెతాడు తుమ్మెదలు. చిలుకలు కోయిలలు ఆయన సైన్యం. ఇవన్నీ శృంగార భావానికి సంకేతంగా వున్న వస్తువులే కదా ! అతడు తపస్సులో వున్న శివుడి మీదకి వెళ్ళాడు. శివుడు తన మూడవ కంటితో మన్మథుణ్ణి దహించాడు. రెండు కన్నులు అందరికీ కనిపిస్తాయి. మూడవది లోపలి కన్ను. అదే జ్ఞాన వేత్రం. ఈ లో వెలుగును దర్శించినవాడు కామ విజయాన్ని సాధిస్తాడు. అంటే కాదు - పాశ్చాత్యులది భౌతిక దృష్టి. వారిది వెలువలి చూపు. మేడలు, మిడ్డెలు కార్లు, బాహిరమైన ఆదంబరాలు వీటిని సాధించడమే ప్రగతిగా భావిస్తారు. కాని భారతీయులది అనాదిగా లో చూపు. శరీరం కన్నా మనస్సుకు, మనసు కన్నా ఆత్మకు మనం ప్రాధాన్యం యిస్తాము. చర్మ సౌందర్యం కన్నా గుణశీలములే ముఖ్యము. తపస్సు వలననే ఈశ్వరానుగ్రహము శివానందము పొందగలుగు తాము. అందువలననే పార్వతి శరీర సౌందర్యంతో సాధించలేనిదానిని కఠోర తపస్సుతో సాధించగలిగింది. సంకేత ప్రధానమై సార్వకాలికమై సార్వదేశికమైన ఈ అమరగాధయే కాశిదాసుని కుమార సంభవ కావ్యంగా రూపొందింది.

పురాణ గాధలకు మనం సంకేతార్థాలను ఈ విధంగా గ్రహించాలి. ఐతే ఈ ఆర్థాలను తెలిసికోడం ఎలా అనే ప్రశ్న. క్రాంత దర్శనులైన కవులు ఆయా ఆర్థాలను స్ఫురించేటట్లుగానే రచనలు చేస్తారు. అవి కొన్ని కాలగర్భాన మరుగుపడిపోవచ్చు. ఉదాహరణకి వేదాలలో దాగిన ఎన్నో సంకేతార్థాలను, ఇటీవలి కాలం వరకు లుప్తమై ఉన్న వాటిని మహర్షి దయానందుడు అరవిందుడు కలిసి వెలికి తీసికొని వచ్చారు. మానసికంగా తపస్సు చేసినపుడు భావ

సమాధిలో వున్నపుడు ఋషితుల్యులకు ఈ అర్థాలు స్ఫురిస్తాయి. ఉదాహరణకు మన పురాణ ఇతిహాసాలలో రామాయణానికి ఎంతో ప్రముఖ స్థానం వుంది. దీన్ని మొదట రచించినవాడు వాల్మీకి. ఆయన్ను అనుసరించి తర్వాత కొన్ని వేలమంది రామాయణాన్ని రాశారు. ఈ కథ భారతంలోను, ఆధ్యాత్మ రామాయణంలోను, దేవీ భాగవతంలోను, చంపూ రామాయణంలోను ఎన్నింటిలోనో వున్నది. కాని వాల్మీకి వుద్దేశించిన సంకేతాలన్నీ కొన్ని వేల సంవత్సరాలుగా ప్రమైనాయి. మన సమ కాలికులైన మహావిద్వాంసులు శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ గారు రామాయణంలోని కొన్ని సంకేతాలను తమ పోడసి అనే గ్రంథంలో వెలువరించారు. సీతను రావణుడు లంకకు తీసుకొనిపోయినాడు. అక్కడ సీత మనసును మార్చాలని ఎన్నో విధాల ప్రయత్నించాడు. కాని విఫలమైనాడు. అప్పుడు కొందరు రాక్షస స్త్రీలను పిల్చి సీత మనసును మార్చవలసిందిగా చెప్పి పంపేడు. వారు వచ్చి సీతను బెదిరించారు. కాని ఆమె లొంగలేదు. అప్పుడు వారు “మర్యాదగా మా మాట విని రావణుని పెళ్ళి చేసుకో. లేదా నిన్ను చంపి తినేస్తాం” అని భయపెట్టారు. ఆ రాక్షస స్త్రీలలో త్రిజట అనే వృద్ధురాలు వుంది. ఆమె వాళ్ళను ఆవలకు పిల్చి “మీరు సీతను ఆ విధంగా బెదిరించవద్దు. నాకు నిన్న ఒక కల వచ్చింది. అందులో రాముడు లక్ష్మణునితో కూడి లంకకు వచ్చినట్లు, రావణుని సంహరించినట్లు, లంకను నాశనం చేసినట్లు, సీతను తీసుకొని పోయినట్లు కనపడ్డది. రాముడు నా కలలో ఎలా కనపడ్డాడో తెలుసా? ఏనుగు దంతములతో చేసిన వేయి హంసలు పూన్చిన ఆకాశమున పోవునట్టి పల్లకియెక్కి రాముడు వచ్చాడు. నాలుగు దంతములు కలిగిన ఐరావతము నెక్కి ప్రకాశిస్తు నట్లుగా రాముడు కనపడ్డాడు. తెల్లని రంగుగల ఎనిమిది వృషభములు పూన్చిన రథము ఎక్కి రాముడు సీతతో కూడా వచ్చాడు. రాముడు తెల్లని దండలు వస్త్రాలు ధరించి లక్ష్మణునితో కూడుకుని సూర్యకాంతితో ప్రకాశించే పుష్పక విమానాన్ని ఎక్కి వచ్చినట్లు కూడ నాకు కనపడింది అని చెప్పింది. రామాయణం మొత్తం 24,000 శ్లోకాలు. అందులో ఈ త్రిజట కథ సరిగ్గా సగం అయిన తర్వాత అంటే పదమూడవ వేయికి మొదటి శ్లోకంతో మొదలవుతుంది. “భర్తృరం కాత్సముత్పత్య” (సుందరకాండ-27వ సర్గ 15వ శ్లో). ఈ శ్లోకానికి మొదటి అక్షరం భ. గాయత్రీ మంత్రం సగం ముగిశాక అంటే మొదటి పంక్తి ముగిశాక రెండవ పంక్తి భర్గో అని భ తో ప్రారంభమవుతుంది. అంటే

గాయత్రిలోని 24 అక్షరాలకి రామాయణంలోని 24 వేల శ్లోకాలు సంకేతాలు. త్రిజటా స్వప్నం కేవలం గాయత్రీ మంత్రార్థమే. ఏనుగు దంతములతో చేసిన పల్లకి యెక్కి రాముడు వచ్చాడట. గజ శబ్దము అష్టదిగ్గజములకు సంకేతం. అంటే ఎనిమిది అంకెకు సంకేతం. గాయత్రి అష్టాక్షరి. దంత (పండ్లు) శబ్దం ముప్పయి రెండు అంకెను సూచిస్తుంది. గాయత్రిలోని మొత్తము అక్షరముల సంఖ్య ముప్పయి రెండు. (ఒక్కొక్క పాదమునకు 8 చొప్పున 4 పాదములు).

“గజదంతమయీం దివ్యాం శిబికాం అంతరిక్షగాం యుక్తాం హంస సహస్రేణ స్వయమాస్థాయీ రాఘవః”. శిబికాం అంటే మంగళకరమైనదాన్ని అంతరిక్షగాం అంటే ఆకాశ తత్వమయ విశుద్ధ చక్రస్థాన మైన కంఠదేశమునందు చరించునది అనగా గానము చేయబడునది. (గాయంతం త్రాయత ఇతిగాయత్రి) అని గాయత్రీ మంత్ర అధిష్ఠాన దైవమును సూచించడము జరిగినది. తెల్లని ఎనిమిది వృషభములేమి? ఈ వృషభము ఓంకారమే. (పాండు రర్షభ యుతైన రథే నాప్తయుజా స్వయం 1) గాయత్రీ మంత్రంలో ఓంకారము ఎనిమిదిసార్లు వస్తుంది. తెలుపు సత్వగుణానికి సంకేతం కదా. “ఆరుహ్య పుష్పకం దివ్యం సూర్యసన్నిభం.” సూర్యుని వలె వెలిగే విమానమెక్కి రాముడు వచ్చాడని మళ్ళీ చెప్పబడింది. గాయత్రి అంటే సావిత్రియే కదా. కాబట్టి పరబ్రహ్మ సూర్య వాహనం మీద వచ్చినట్లు చెప్పడం సమంజసమే. గాయత్రి త్రిసంధ్యల్లోను వుపాసించదగిన మంత్రం. అంటే బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వర స్వరూపిణి. బ్రహ్మకు వాహనం హంస, విష్ణువుకు ఐరావతం, శివునికి వృషభం. రాముడు హంసను ఐరావతాన్ని వృషభాన్ని పూన్చిన రథంపై వచ్చినట్లు పైన చెప్పబడింది. అంటే గాయత్రి తిమూర్త్యాత్మకమని సంకేతం. గరుడుడు కాకుండా ఐరావత మేమిటి అని ప్రశ్న? విష్ణుమూర్తి ఐరావత వాహనానాడుడై పున్నట్లు ఆగమశాస్త్రము లలో చెప్పబడింది. ఉపేంద్రుడుగా విష్ణువు ఇంద్రునితో సమానముగా లాంఛనములను, భోగములను, వాహనములను పొందుతాడని పురాణములలో చెప్పబడివుంది. అన్నిటినీ మించి గాయత్రి స్వయంగా ఐరావతారూఢ. అందుకే విష్ణువుకు వాహనం గరుత్మంతుడని కాక ఐరావతమని ఇందులో చెప్పడం. ఇక త్రిజట ఎవరు మూడు జడలు గల రాక్షసి కాదు. గాయత్రి సహస్ర నామము లలో ఆమెకు త్రిజట అని పేరు వుంది. “త్రిజటా తిత్తిరి తృష్ణ త్రివిధా తరుణాశృతిః” (దేవీభాగవతం 12 వ స్కంధం 6వ అధ్యాయం 72 వ శ్లోకం)

ఈ విధంగా త్రిజటా స్వప్నానికి శ్రీ గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మగారు వ్యాఖ్యానం చెప్పేరు. మన పురాణ గాథలు ఎలా సంకేత ప్రధానమైనవో నిరూపించడానికి, ఎంతో తోతైన దృష్టితో పరిశీలించడానికి ఇదొక చిన్న ఉదాహరణ మాత్రమే.

రామాయణమనేసరికి నాకు అందులో అహల్య కథ గుర్తుకు వస్తోంది. అహల్య గౌతముని భార్య. ఇంద్రుడొకనాడు అర్ధరాత్రివేళ వచ్చి కోడికూతు కూశాడు. అది విని తెల్లవారుఝాము అయిందన్న భ్రమతో, స్నానానికి వెళ్ళేడు. అప్పుడు ఇంద్రుడు అహల్య వద్దకు వచ్చాడు. అది తెలిసి గౌతముడు ఇంద్రుని ఒడలంతా పొడలై పోయేటట్లు శపించేడు. అలాగే అహల్యను రాయిగా శపించాడు. శ్రీరాముడు అరణ్య ప్రాంతానికి వచ్చినపుడు ఆయన పాదస్పర్శచే రాయి తిరిగి శ్రీగా మారింది. రాతిని నాతిగా మార్చిన ఈ కథ రామాయణంలో ఘనంగా వర్ణింపబడివుంది. వేదములలో “గౌరవ స్కండి నృహల్యాయై జారః” అనే మంత్రం వుంది. దీనివల్ల ఇంద్రుడు గౌతముని భార్య యగు అహల్యతో జార త్వము చేసెను అని ఒక కథ ప్రచారంలోకి వచ్చింది. గౌరవ స్కండి అంటే చంద్రుడు. రాత్రివలన అహస్సు లయమౌతున్నది. కాబట్టి అహల్య అంటే రాత్రి అని ఒక అర్థం. రాత్రియందు చంద్రుడు సర్వభూతములకు ఆహ్వాదాన్ని కలిగిస్తాడు. శ్రీ పురుష సంబంధాన్ని ఆలంకారికంగా తీసికొని రాత్రితో జారత్వమును అనగా వయోక్షీణతను అనుభవించెనని ప్రకృతి వర్ణన పరంగా ఈ మంత్రానికి అర్థాన్ని కొందరు చెప్పేరు. కాని నాకిందులో కుండలిని యోగ పరమైన ఆధ్యాత్మికార్థం స్ఫురిస్తున్నది. దీనిని పరిశోధకులింకా విశ్లేషింపవలసి వుంది. ఇకపోతే అహల్య అంటే దున్నబడని భూమి ఒక అర్థం. ఇంద్రుని వలన వంచింప బడిన అహల్య వర్షాలు ఎరుగని బంజరు భూమి కావచ్చు. ఇంద్రుడు (వర్షాధి దేవత). రాముడు దానిని సాగుచేసి వ్యవసాయ యోగ్యంగా మార్చించి వుండవచ్చు. అందువల్ల అక్కడ సస్య లక్ష్మి కళకళలాడి ప్రజలకు ఆహ్లాదాన్ని కలిగించి వుండవచ్చు. రాతిని నాతిగా మార్చడమంటే ఇలా అర్థం చెప్పుకోవచ్చు. ఒక్కొక్కప్పుడు కొన్ని శబ్దములకు సరియైన అర్థాలు తెలియక పౌరాణికులు కొన్ని స్వకపోల కల్పితమైన కథలను సృజిస్తారు. వాటిని మనం జాగ్రత్తగా గమనించకపోతే అందులో ఏదో అంతర్ధార్థం వుందని మనం భ్రమ పడవలసి వస్తుంది. ఉదాహరణకు ఈ భూమి శేషసర్పము మీద వున్నదని ఒక

కథ వ్యాప్తిలోకి వచ్చింది. భూమి శేషసర్పం మీద నిలబడితే శేషసర్పం దేని మీద వుండి ప్రశ్న వస్తుంది. కాబట్టి దానికి అది అర్థం కాదు. శేషాధారా పృథ్వీ, మిగిలిన దానికి శేషమని పేరు. పరమేశ్వరుడు ఉత్పత్తి ప్రళయములనుండి మిగిలి వుంటాడు కాబట్టి అయినను శేషుడని తలచి శేషునిపై భూమి ఆధారపడి వున్నదని చెప్పడం జరిగింది. ఉత్పాదారా పృథివీ ముతద్యాం అని ఋగ్వేదంలో వున్నది. దీన్ని బట్టి ఎవడో ఉక్షము అంటే ఎద్దు అని అర్థం వుంది కాబట్టి భూమి ఎద్దు కొమ్ముల మీద ఆధారపడి వున్నది అని ఒక కథ కల్పించాడు. కాని నిజానికి ఉక్షము అంటే సూర్యుడని అర్థం. వర్షంతో భూగోళాన్ని తడుపు తాడు కాబట్టి సూర్యునికి ఉక్షము అని పేరు. సూర్యుడు గ్రహగతులలో తన ఆకర్షణచే పృథ్వీని ధరించాడు కాబట్టి పై ఋగ్వేద మంత్రం చెప్పబడింది. ఈ విధంగా పురాణాధారకు సంకేతాలకు అపార్థాలు రాకుండా జాగ్రత్త వహించ వలసి వుంది.

బ్రహ్మ హంస నెక్కేడు. విష్ణువు వటపత్రశాయి అయినాడు లేదా శేష తల్ప శాయి అయినాడు. శివుడు నంది నెక్కేడు. వెండి కొండమీద వున్నాడు. ఈ సంకేతాలకు అర్థం ఏమిటి? కంటికి కనపడనివి గుణాలు. గుణాలకు కొన్ని రంగులు మనం సంకేతాలుగా నిర్ణయించాము. సత్యగుణానికి తెలుపు, రజోగుణానికి ఎరుపు, తమోగుణానికి నలుపు సంకేతాలుగా నిర్ణయింపబడ్డాయి. హంస, పాలసముద్రము, ఆదిశేషువు, నందీశ్వరుడు, వెండకొండ అన్నీ తెల్లనివే. ఆయా మూర్తులను ఉపాసించడంద్వారా మన మనస్సు సత్యస్థితిలో వుంటుంది. హంస ఆధ్యాత్మిక చైతన్యానికి సంకేతం. ఇడా పింగళ అను రెండునాడులు వున్నాయి. కుండలిని యోగంలో హం అంటే ఇడ స అంటు పింగళ. బ్రహ్మ అంటే సత్య రూపుడైన పరమేశ్వరుడే. బ్రహ్మయొక్క భార్య సరస్వతి. ఆమె చేతిలో వీణ వుంటుంది. ఆమెకు గూడ హంసయే వాహనము. దీనికి సంకేతం ఏమిటి? చేతిలోని వీణ మన వెన్నెముకకు సంకేతం. దీనినే బ్రహ్మదండి అంటారు. యోగ శక్తి వెన్నెముక నుండి పైకి ప్రసరించి సహస్రారణ చేరుతుంది. అదే వాణి వీణా నాదానికి సంకేతం ఇదే ఆనాహత ధ్వని.

విష్ణువు పాలసముద్రంలో పడుకుంటాడు. క్షీరసాగరం సత్యస్థితికి సంకేతం అని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు. శేషశయనం కూడ ఇలాంటి సంకేతమే.

ఈ పృథ్వీ మొత్తం శేషాధారమైందని చెప్పబడింది. మట్టి ఆకుమీద విష్ణువు పడుకోవడం కూడ సంకేత ప్రధానమైనదే. మట్టి గింజకు మట్టి చెట్టుకు వున్న సంబంధమే ఈ జగత్తు యొక్క సృష్టి లయాలకు వుంది. ఈ ప్రపంచం పుట్టినపుడు అది మట్టి గింజవలె కారణరూపంలో వుంటుంది. మట్టిగింజ నుండి మట్టి చెట్టు వచ్చినట్లు కారణరూపప్రకృతి సృష్టి, జరిగిన తర్వాత కార్యరూపంలోకి మారి మేడలుగా, మిద్దెలుగా, చెట్లుగా, కొండలుగా, నదులుగా, గ్రహాలుగా నక్షత్రాలుగా మన కంటికి కనపడుతూ వుంటాయి. వటపత్రళాయి లోని రహస్యం ఇదే. మట్టి ఆకుపైన పడుక్కున్న విష్ణువు వలెనే ఈ ప్రకృతికి అధి దైవమైన వాడు పరమేశ్వరుడు. అదిశేషువు అంటే సర్పము కుండలిని యోగశక్తికి సంకేతమని యోగశాస్త్రము తెలిసిన వారందరికీ, అనుభవమే కదా! మూలాధారం వద్ద చుట్ట చుట్టుకొని పడుకున్న పామువలె వున్న ఈ యోగశక్తిని ఇంగ్లీషులో "Divine Serpent" అంటారు. శివుడు వెండికొండ నెక్కడం, నంది వాహనారూఢుడవడం కూడా తెల్లని రంగుగల సత్యస్థితికి సంకేతమని వేరుగా చెప్పనక్కర్లేదు. శివుడు ధవలాఖిలాంగుడు. అమ్మవారు ధవళాయి తేక్షణ అంటే తెల్లని చూపులు మాత్రమే కలిగిన తల్లి అంటే నల్లనిది. ఈశ్వరునికి చాయ వంటిది శక్తి. శివుని చేతిలో త్రిశూలము, త్రిపురాసుర సంహారము వంటివి అన్నీ సంకేత కథలే కదా. శివుడు త్రిపురాసురుడు అనే రాక్షసుణ్ణి చంపేడట. ఈ రాక్షసుడు ఎక్కడవున్నాడో తెలియదు. ఎవడైనా పండితుడు నేడు త్రిపురఅనేప్రాంతంలో ఈ త్రిపురాసురుడు వుండేవాడని కల్పించినా మనం ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు. నిజానికి ఈ త్రిపురములు అంటే మూడు పురములు ఎక్కడో లేవు, మన శరీరంలోనే వున్నాయి. అవి స్థూల దేహము, సూక్ష్మ దేహము, కారణ దేహము అనేవి. ఈశ్వరుడు ఈ మూడు పురములను హరించేవాడని తాత్పర్యం. ఇలాటి సంకేతమే వాకటి ఇస్లాములో కూడా వుంది. మక్కాకు వెళ్ళిన యాత్రికులు "సైతాన్ కో థీన్ పత్థర్ సే మార్ నా" అంటూ సైతాన్ మీద మూడు రాళ్ళు విసిరేస్తారు. ఈ సైతాన్ ఎవరో కాదు: మనల్ను సమ్మోహపరుస్తున్న ప్రకృతియే. మూడు రాళ్ళను విసిరేయడం సత్వరజస్తమో గుణాలను జయించడానికి సంకేతం. ఇలాగే అన్ని మతాల్లో కూడా సంకేతాలు వుంటాయి. క్రైస్తవ ప్రార్థనలో "ఓ తండ్రీ నీ రక్తమను పానీయమును, మాంసమను రొద్దెను నాకు ప్రసాదింప వలసింది" అని వుండటం వ్యావహారికార్థంలో తీసుకుంటే అమాను

షంగా నరమాంస భక్షణగా కనపడుతుంది. కాని ఈశ్వరుణ్ణి ఆహార రూపంలో భక్తుడు స్వీకరిస్తున్నాడని దీనికి సంకేతార్థం చెప్పుకుంటే ఎట్టి విప్రతిపత్తి వుండదు. శివకేశవులకు సంబంధించినా అసంఖ్యాకమైన పౌరాణిక గాథలకు ఇలాగే సంకేతార్థాలు చెప్పవలసి వుంది. గజాసుర సంహారం, వ్యాఘ్ర చర్మ ధారణం, శ్మశాన సంచారం వంటి ఈ కథలన్నిటినీ వివరిస్తే అదొక బృహద్గ్రంథ మవుతుంది. శివుని “నటరాజ తాండవం” విశ్వ నృత్యానికి సంకేతం (Cosmic Dance). ఉపనయనం చేసేటప్పుడు వటువుకు ముంజెకట్టి ఉపవీతం వేసి భిక్షమెత్తిస్తారు. ఇవన్నీ అర్థంలేని ఛాందసాచారాలు కావు. వటువును శివ మూర్తిగా ఊహించడానికిది సంకేతం. ఉపనయనం అంటే మూడవ కన్ను అనే కదా అర్థం.

దేవతలూ దానవులూ కలసి పాల సముద్రాన్ని మథించారు. అందులో నుండి ఐశ్వర్యాలు పుట్టాయి. వాటిని దేవతలు హరించారు. హాలాహలం పుట్టింది. అంతా పారిపోయారు. శివుడు దాన్ని పుక్కిట పట్టేడు. ఇది నిత్యం మనం జీవితంలో చూస్తున్నదే. సంపదలంటే మనకు సంతోషం. కష్టాలంటే పారిపోతాము. మన మనస్సే పాల సముద్రం. అందులో నిరంతరం మథనం జరుగుతూ వుంటుంది. దైవాసుర సంపత్వ భాగయోగం — అంటే దేవతలూ దానవులూ మనలోనే వున్నారు. మోహినీ శక్తికి దానవులు లొంగిపోయారు. అందుకని వారికి అమృతం లభించలేదు. మనలోని దానశక్తి విజృంభిస్తే మనం జగన్మోహినీ శక్తిచేత (అంటే ప్రకృతి చేత) మోసగింపబడతాము. దివ్యత్వం వికసిస్తేనే అమృతం సిద్ధిస్తుంది. ఇలాగే గజేంద్రమోక్షగాథ కూడ. గజేంద్రుడు మొసలి చేత పట్టుబడ్డాడు. వేలాది సంవత్సరాలు పోరాడాడు. అయినా లాభం లేక పోయింది. చివరకు “నీవే తప్ప నితఃపరఃకేవలమే” అని ఈశ్వరుణ్ణి ప్రార్థించేడు. ఆప్పుడాయన మాయా మకరాన్ని చేదించాడు. అంటే మానవశక్తి ఎంత గొప్పదైనా నిరంతరం భ్రమప్రమాదాదులకు లోబడుతూ వుంటుందని పరిపూర్ణ మైందని కాదని దీని తాత్పర్యం. ఈశ్వరస్సర్వం లేనిదే మానవుడు ఈ మొసలిని జయింపలేడు. అంటేకాని ఈ కథద్వారా మానవుడు నిష్ప్రయోజకుడు అని చెప్పటం తాత్పర్యం కాదు.

ఇలాగే దశావతారాలకు కూడా కొన్ని వ్యాఖ్యానాలు వున్నాయి. సృష్టి యొక్క పరిణామ విధానానికి ఇది సంకేతమని కొందరి వూహ. మొదట

జలచరము. తరువాత ఉభయచరము, తర్వాత ప్రాథమిక జంతువు, ఆపైన సగం మనిషి సగం జంతువు, తర్వాత వామసుడు (మానసికంగా ఎదగని మనిషి) ఆపైన రజోగుణం గల మూర్తి, తర్వాత సమగ్ర మానవుడైన రాముడు, తర్వాత నాగలిపట్టి దున్ని (వ్యవసాయంచేత సాత్విక జీవనంచేసే) హలధరుడైన మానవుడు, ఇలా వీటికి సంకేతాలు చెప్పబడ్డాయి.

నిజానికి వ్యాసం సమగ్రమైనది కాదు. మనం మరచిపోయిన ఒక మహా విషయాన్ని గుర్తు చేయడానికి మాత్రమే ఇది తోడ్పడుతుంది. ఏ దిశలో మనం వేదశాస్త్ర పురాణాలను చదివి వాని సంకేతాలను గ్రహించాలో ఈ వ్యాసంలో నేను సూచించాను. దీనిపైన ఇంకా ఎంతో పరిశోధన జరుగవలసి వుంది.

యమభారతి సాహిత్య సమావేశాలు

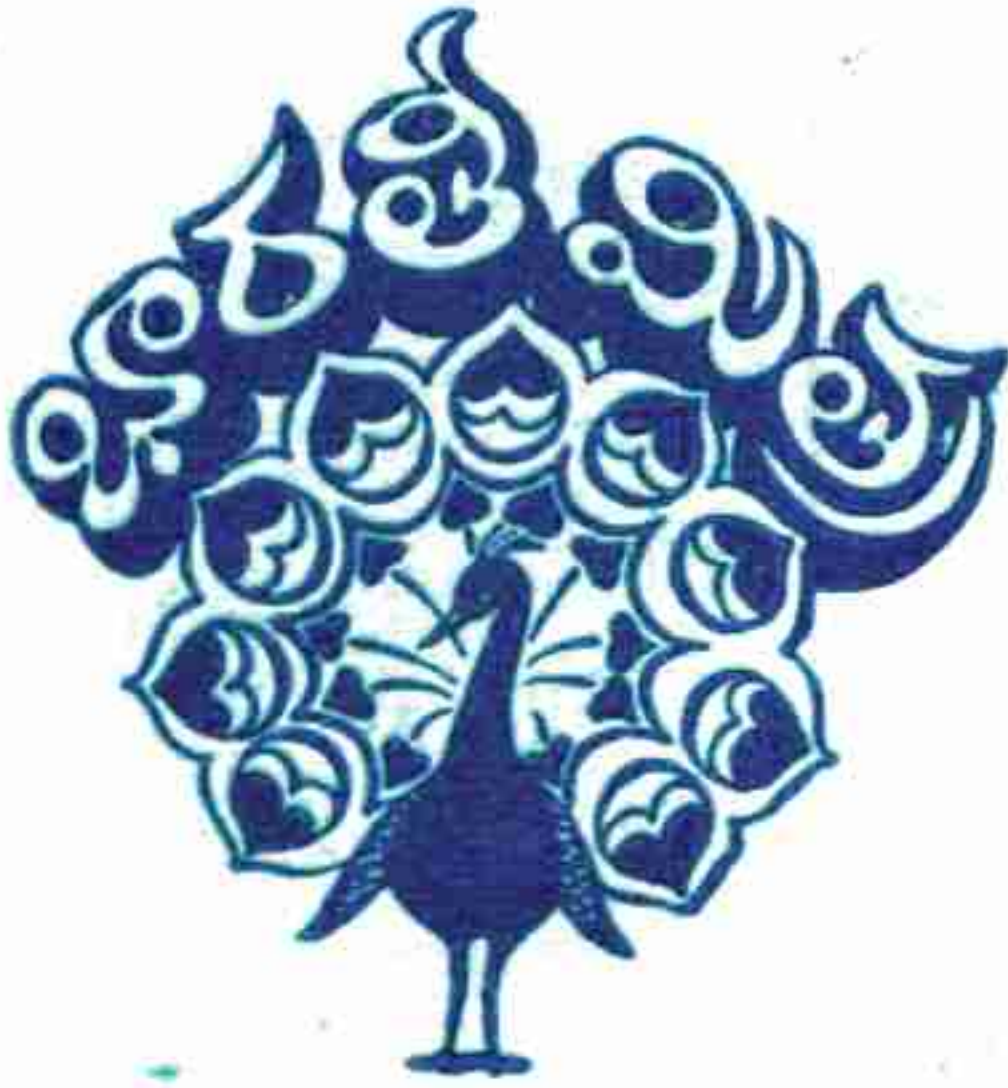
సమాజంలో సామరస్యాన్ని పెంపొందించేందుకు
సాహిత్యం కంటే ఇతర సాత్విక సాధనం లేదనే విశ్వాసంతో
గౌరవనీయమైన సహిత్రులుగా కృషి చేస్తున్న
సంస్థ 'యమభారతి'. మనిషిలో అంతర్లీనంగా
ఉన్న ప్రతిభా పరిమళాలు పరివృష్టం కౌవడనికి
యమభారతి ప్రతినెలా మెలసి కి, మూడు
త్రైవిధ్యాలలో సుల్తాన్ బజార్ లోని
శ్రీకృష్ణ దేవరాయంధ్ర భాషానిలయులో
సాయంత్రం 5 నుండి 8 గంటల వరకూ సాహితీ
సమావేశాలు నిర్వహిస్తున్నది. ఈ సమా-
వేశాలకు సవ్యదయులందరూ ఆహ్వానితులే!

Blank Page

యువభారతి భారతీమిత్ర పథకం

పుతి సంవత్సరం రూ.10/- చందా చెల్లించి సాహితీమిత్రులుగా పరిగణించబడే కంటే, ఒకేసారి "నూటపదహార్లు" అందించి శాశ్వత సభ్యులుగా చేరి యువ-జ్ఞేవితం యువభారతినుండి సమపా-యాల నందుకొగలరనే ఉద్దేశంతో రూపొందించబడినదే "భారతీమిత్ర" సభ్యత్వ పథకం.

భారతీభూషణ పథకం

వదాన్యులయిన సాహితీబంధువులు తమ సహాయ సహకారాలను పెద్ద మొత్తంలో అందించి యువభారతి కార్యక్రమాలకు "జీపిరిని, ఉత్సాహాన్ని అందించి ప్రోత్సహించేం-దుకు యువభారతి "భారతీభూషణ" పథకాన్ని ప్రారంభించింది. భారతీభూషణులుగా చేరి యువజ్ఞేవితం యువభారతి అన్ని ప్రచురణలను ఉచితంగా పొందండి.

యువభారతి భారతీమిత్రులుగా తర భారతీభూషణులుగా చేరండి!

మీ స్నేహ వస్తాన్ని అందించండి.

యువభారతి
సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థ
5 కింగ్స్ వే, సికిందరాబాదు - 3